48ՐԴ ՏԱՐԻ Թիւ 943 Գ. ՊՈԼԻՍ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՅՈՒԼԻՍ 21/3 ՕԳՈՍՏՈՍ 1904 20 ՋԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1322 — 21 ԹԷՄՈՒԶ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕԲՈՒ ԿՈՒՐԼՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաւ Ռիւ Մասուէ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : یوحنّاس فریدجه
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Ցարդկան	Վերջամտեայ
Գալաց համար	80 գր.	50 գր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Ընդարձակմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՅԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՏՕՔԹ. ՎԱԼԱՆԹԷՆ ՆԱԼԲԱՍ որուն գրած ընկերական - առողջապահական յօդուածները այնչափ հաճոյով կը փնտռուին ամէն կողմէ, այս անգամ եւս յուզած է այժմուրիւն ունեցող խնդիր մը ու իր սիրուած գրիչով վերլուծած է զայն յաջողապէս, զոր կը հրատարակենք ի ստորեւ։

ՅՈՒԼԻՍԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՆԸ ԵՒ ԾՈՎՈՒ ԲԱՂՆԻՔԸ

Ծովու բաղնիք մտնելու սովորութիւնը, իբրեւ առողջապահիկ միջոց, կը կորսուի ժամանակի աղջամուղջին մէջ,—ինչպէս կ'ըսեն։ Արդարեւ հինները յաճախ կը յանձնարարէին ծովու բաղնիքը ա՛չ միայն իբր միջոց առողջապահութեան կամ ֆիզիքական բարեկեցութեան, այլ իբրեւ դեղ։ Հիպոկրատ, որ ծովու լոգանքին առողջապահիկ ազդեցութիւնը գիտէր, յաճախ կը գործածէր և նոյն իսկ արհեստական կերպով պատրաստել կուտար։ Սակայն, Ռուսէլի, Մառէի, Կոաէի, Վիէլի և Պէրդիէօնի նշանաւոր աշխատութիւններէն ի վեր է որ փորձառապէս գիտենք դարմանումի այս եղանակին լաւ արդիւնքները։ Հոս չկրնալով մտնել դարմանումի այս եղանակին բնախօսական և բուժական հանգամանքին բոլոր մանրամասնութիւններուն մէջ, պիտի ըսենք որ ծովու լոգանքները կ'ազդեն մաշաւանդ օդին, եղանակին և չարժումներուն համեմատ, և մասնաւորապէս իրենց աղային բաղադրութեան, լոգավայրին բացութեան, ինչպէս նաեւ լուսերդութեան համեմատ, որ կը նպաստէ լոգանքին լաւ ազդեցութիւնը աւելցնելու։ Ուստի, դարմանումի այս եղանակը, մէթոտիկ կերպով կատարուելով, կը պատշաճի ամէն տարիքի, այսինքն մանկութենէ մինչև ամենախոր ծերութիւն։ Եւ յետոյ, ծովու լոգանքները շատ ազդեցիկ են աղջկանց ֆիզիքական զարգացման բովանդակ շրջանին մէջ և աւելի անհրաժեշտ են չափահասութեան ատեն և մասնաւորապէս անո'նց համար որոնք իրենց տկարութեան և ախտաբանական ուրիշ վիճակներու պատճառով ենթակայ են յապաղումներու որոնք ի վերջոյ ջղային չատ մը խանգարումներ առաջ կը բերեն։ Արդարեւ, չատ անգամ, չափահասութեան տարիքը անցնող անձերու քով, որոնց ծննդական գործարանները տակաւին գործած չեն բնախօսական կերպով, կը տեսնուի որ յանկարծ տարբեր վիճակ մը կ'ստանան մի միայն ծովու լոգանքի արդիւնքով։

Շատ անգամ ալ, այս կիներու քով, դաշտանային խանգարումները և ուրիշ երեւոյթներ, որոնք անարիւնութեան հետեւանք են յաճախ, կ'անցնին ծովու քանի մը լոգանքով։ Նոյն իսկ երբեմն, արիւնային կորուստները, որոնք անարիւնային տկարութեան կամ դաշտանային խանգարման մը հետեւանք են, կը բարւոքին ծովու լոգանքի միջոցաւ։ Ուստի, կանանց յատուկ քանի մը հիւանդութիւններ,—իրենց գործարաններուն տեղափոխումը՝ կապերու տկարացման պատճառաւ կամ յաճախակի տղաբերութեան հետեւանքով, քրոնիկ դժուարառնութիւններ են։ Կրնան մեծապէս օգտուիլ ծովու լոգանքի առողջապահիկ և կազդուրիչ հանգամանքէն։

Գալով ղղութեան, կ'ըսենք որ ծովու լոգանքի ատեն մայր ըլլալու վիճակի մէջ գտնուած կիները կրնան, առանց ո՛և է անպատեհութեան, շարունակել իրենց լոգանքը։ սա գերազանց պատճառով որ լոգանքը չարգիլեր բեղմնաւորումը, և թերեւս ալ կը նպաստէ անոր։ Բարիզի մէջ կին մը ճանչցայ որ դարմանումի այս եղանակին չնորհիւ մայր եղաւ ամբողջ մեկնէն հինգ տարի ետքը։ Ուստի օր մը կը հաւաստէր ինձ թէ ծովը արգասաւորիչ յատկութիւն մը ունէր իրեն համար, «քանի որ, կ'ըսէր, առաջին ղղութենէս ետքը երեք զաւակ ունեցայ և ամէն անգամ ղղացայ երբ Բապուրի մէջ ծովու լոգանք կ'ընէի»։

Ստոյգ է որ, այս պարագային մէջ, նկատի առնելու է նաեւ օդի փոփոխութիւնը որ չատ կ'ազդէ, ինչպէս նաեւ առողջապահիկ արդիւնքը ծովային կլիմային որ մարմինը կազդուրելով հանդերձ, կը հաւասարակշռէ մարմինին բոլոր գործողութիւնները։ Ուստի, յաճախ կը տեսնուին կիներ որոնք մարմնական տկարութեան պատճառաւ չկրնալով ամբողջացնել իրենց ղղութեան շրջանը, կը հարցնեն թէ կրնա՞ն ծովու լոգանք ընել։ Այս վերջիններուն համար յաճախ օգտակար է ծովու լոգանք ընել իրենց մարմինը զօրացնելու համար։ Այս կարգի կիները պէտք է որ կէս օրէ ետքը միայն լոգանք ընեն այնպիսի պատճառներու համար զորոնք պիտի ուսումնասիրենք քիչ մը ետքը։ Դժբախտաբար չատ դժուար պիտի ըլլայ մեզ նշանակել հոս, որոշ կերպով մը, թէ որո՛նք են այն ախտաբանական վիճակները որոնց կը պատշաճին ծովու լոգանքը և ծովային կլիման։ Սակայն հեղինակներու մեծագոյն մասը կ'ըսեն թէ սկզբամբ միչտ մանկութեան, պատանութեան և մասնաւորապէս չափահասութեան ատեն է որ ծովուն այս բարեր յատկութիւնները կը յայտնուին։ Արդարեւ այս միջոցին է մանաւանդ որ կնոջ քով առաջ կուգան ընդհանուր տկարութիւնը, ջղային խանգարեալ վիճակը, անարիւնութիւնը, տմոյնախտը (chlorose) ուշայնութիւնը, գիրութիւնը, նիհարութիւնը, և դաշտանային անկարգութիւնները։ Ուստի, չափահասութեան տարիքը,— իմացական ու կազմախօսական պայքարի այս շրջանը — ծովային միջավայրի և ծովու լոգանքի մէջ պիտի գտնէ առողջապահական ամենահաճելի և ամենաթանկագին օժանդակ մը, և աւելի ետքը, ջղագրգիռ հաճոյքներու, կեանքի հոգերու ատեն, երբ ոյժերը կը նուազին և առողջութիւնը կը խանգարի, դարձեալ լոգանքի միջոցներով է որ այս կիները կրնան իրենց առողջական վիճակը գտնել։ Արդարեւ, ո՞րքան ամուսնացած կիներ, ամուսնութեան նոր կանքէն յուզուած այլայլած և յետոյ յաճախակի տղաբերքէ յոգնած, առողջապահական այս միջոցին մէջ կը գտնեն այն ոյժերը որոնք կրնան զոմանս մայր ընել և ոմանց օգնել մայրութեան յոգնութիւններուն դէմ։ Տեսնուած են մանկամարդ կիներ, չարունակ կէս գլխի ցաւէ, պարբերական ջլացաւութենէ, գլխի պտոյտներէ և ուրիշ հիւանդութիւններէ տառապող, որոնք ամէն տեսակ դարմաններ ընելէ ետքը, ծովու լոգանքի և ծովային կլիմայի մէջ միայն գտած են իրենց բուժումը։

Բայց ծովուն բոլոր լաւ ազդեցութիւններէն օգտուելու և սպասուած արդիւնքները ձեռք անցընելու համար պէտք է որ այս լոգանքները ենթակայ ըլլան կանոններու զորոնք երբեք զանց ընելու չէ։

Ծովու լոգանքի ժամը անկարեւոր խնդիր մը չէ։ Պէտք է առտուան ժամ 9էն (Ը.Ե.) մինչեւ կէս օրուան մէջտեղը լոգանալ։ Եթէ անկարելի ըլլայ այդ ժամուն, կրնաք ժամ 3-ին (Ը.Ե.) միջեւ լոգանալ։ Նոյն իսկ երբեմն, մանաւանդ տկար ու փափկակազմ անձերու համար, կէս օրէ ետքի լոգանքները նախընտրելի են և ասիկա՝ երկու պատճառով։ Առաջինը սա է որ կէս օրէն ետքը, ջուրը, արեւէն տաքցած ըլլալով, առտուան բարեխառնութենէն 2-3 աստիճան վեր բարեխառնութիւն մը ունի, և երկրորդ՝ օդն իսկ, նուազպաղ, չի վնասեր այս փափկակազմ անձերուն, ջուրէն դուրս եկած ատենին։ Ասկից զատ, առտուան նախաճաշէն մէկ կամ երկու ժամ ետքը միայն ծով մտնելու է կամ կէս օրուան ճաշէն 3-4 ժամ ետքը։ Արդարեւ ծովու բաղնիքին յաջողութիւնը մեծապէս կախում ունի ծով մտնելու եղանակէն։ Ուստի, պէտք է որ մարմինը, գլուխն ալ միատեղ, ծովին մէջ խօթել գրեթէ միեւնոյն ատեն։ Գործածուած եղանակը հոգ չէ, կը բաւէ որ այս արդիւնքը ձեռք բերուի։ Անգամ մը ջուրի մէջ մտնելէ ետքը, անչարժ կենալու չէ, այլ մարմնոյն կէսը ջուրին մէջ ձգելու և միւս կէսը ջուրէն դուրս հանելու է։ Որպէս զի լոգանքը ունենայ այն ազդեցութիւնը, որ կ'սպասուի իրմէ, պէտք է որ թեւերն ու սրունքները շարժին։ Մէկ խօսքով, պէտք է լողալ լոգանքի ամբողջ տեւողութեան միջոցին։ Անոնք որ չեն գիտեր այս այնքան հաճելի մարզանքը կատարել, գէթ պարտին օգուտ քաղել, գործածելով այս նպատակաւ պրկուած լաւանները, և մխրճուելով ու վեր ելնելով փոփոխակի։ Գալով լոգանքի տեւողութեան, մանաւանդ դարմանումի այս եղանակին սկիզբները, շատ կարճ ըլլալու է, 5-6 ընկղմում միայն, այսինքն 3-5 վայրկեան՝ առաջին շաբաթը, յետոյ, միջին հաշուով, 5-6 վայրկեան և աւելի ետքը միայն առ առաւելն 10-15 վայրկեան, եթէ տակաւն լոգանքը ընդոր կրնայ հանդուրժել։ Միւս կողմէ, պէտք չէ յանկարծ երկարել այս դարմանումը, ուր յոգնութիւնը և ընդհանուր զրգռութիւնը նշաններ են զերյաւելցումի, որոնց առջեւ պէտք է բացարձակապէս կանգ առնել։ Ուստի, ծովու լոգանքի եղանակը 6 շաբաթը կամ երկու ամիսը անցնելու չէ։

Ասկից զատ, խորհուրդ կուտանք մանկամարդ կիներու երբեմն առկախել լոգանքը, մեծ յոգնութեան չենթարկուելու համար։ Այնպէս որ առաջին լոգանք մը ընելէ ետքը, երբեմն սպասելու է, աւելի ետքը վերսկսելու համար երկրորդ լոգանք մը։ Մնաց որ, կնոջ համար բնազբօսիկ պատճառներ կան ընդմիջումի համար զոր բնութիւնը կը պահանջէ, օրինակի համար, պարզ անհանգստութիւն մը, որու միջոցին պէտք է բացարձակապէս ետ կենալ լոգանքէ և արիւնահոսութեան գործօն շրջանէ մը ետքը միայն վերսկսիլ։ Ուսաի կիներուն համար նախընտրելի է երկու շրջանի բաժնուած դարմանումը ընել։ Սակայն չատ լաւ գիտենք որ դարմանում մը ընելու նպատակաւ չէ միչտ որ կիները դէպի ծովեղերը կ'երթան, մանաւանդ բարեկեցիկ դասու պատկանողները, որ ամառը կը հեռանան մեծ կեդրոններէն դէպի Բրինքիբօ կամ Վոսֆոր երթալու համար կամ դէպի Եւրոպական սիրուն ափերը Ատլանտեանին, իրենց առողջութեան նպաստաւոր կլիմայ մը վայելելու նպատակաւ։

Բապուրի հիանալի ափանց վրայ և Օսգանտի ու հիւսիսային Եւրոպայի ուրիշ սիրուն վայրերու մէջ կը տիլեմ տեսած ըլլալ ծով մտնող անխոհեմներ, որոնք ծովու լոգանք ընելու պատրուակով և ամենեւին լողալ չգիտնալով, և նոյն իսկ ուրիշներուն խորհուրդին հետեւիլ չուզելով, ինքզինքին կը յանձնէին ամենահզօր մակընթացութիւններու, ունենալով մի միայն երկու անամէջ դդում, որոնք ջուրին վրայ կը բռնէին զիրենք, և այսպէս կ'երթային այնքան հեռու ուր թերեւս չհամարձակէր երթալ ծովը կատարելապէս ճանչցող ճարտար լուղորդ մը։ Լոգանք ընողները արդարեւ այս մարդանքը կը կատարեն կոր վստահութեամբ և կատարեալ անգիտակցութեամբ այն վտանգին և հիւանդութեանց զորս կրնայ պատճառել լոգանք ընելու այսպիսի եղանակ մը։

Ամէն տարի, ծովու լոգանքի ատեն, չէ՞ն տեսնուիր մէթէ անվեհեր լուղորդներ, հոսանքներէ տարուած։ Դժբախտաբար կիներ կան որոնք իրենց յատիրչութեան քան թէ լողալու ուրախութեան մէջ, չեն ուզեր հասկնալ թէ ամէն չափազանցութիւն կրնայ վնասել և թէ մեծ փորձառութիւն ունենալ պէտք է այնքան վստահութեամբ յանձնուելու համար Ատլանտեանի ալիքներուն։

Մեր ուսումնասիրութիւնը աւարտելէ առաջ, ըսենք որ ծովու լոգանքները նոյնքան նպաստաւոր որքան բարերար ազդեցութիւն մը ունին կիներուն վրայ, եթէ մէթոտով և խոհեմութեամբ կատարուին։ Ընդհակառակն կրնան ծանր հետեւանքներ ունենալ երբ հաճոյքի և զբօսանքի համար միայն կը կատարուին։ Անա այս անխոհեմութիւններուն պատճառաւ է որ չատեր ինքզինքնին տկար կը զգան ծովու լոգանքէ ետքը, աւելի կամ նուազ առողջապահիկ պայմաններու մէջ կատարուելով։ Նոյն իսկ չատ անգամ ծովու լոգանքներուն վերագրուած արկածները արդիւնք են այս կանոններուն զանցառութեան։ Նոյնպէս մանկամարդ կիներուն համար ներելի չէ անխոհեմութեամբ քանիցս դուրս ելնել ջուրէն և յետոյ նորէն մտնել։ Ասոնք արդարեւ զուտ քմայքներ են որոնք անվնաս կրնան ըլլալ այն սուտանցի կիներուն համար միայն զոր 1896ին դիտեցին բոլոր Բարիզցիները, Շան տը Մարս գտնուած իրենց գիւղին մէջ։ Այս կիներուն մորթը, ջուրէն ու արեւէն կարծրացած ըլլալով, ձուկերուն թեփին կը նմանէր քիչ մը։

ՏՈՔԹ. ՎԱԼԱՆԹԷՆ ՆԱԼԲԱՍ
Բարիզի Բժշկ. Կանառէն
եւ բժիշկ պարսիկ դեսպանատան

ՏԷՏԷ-ԱՂԱՋԻ ՀԱՅԵՐԸ

Կարծեմ քիչ անգամ խօսուած ըլլայ Տէտէ-Աղաճի վրայ, Հայ Թերթերու մէջ, զոր լաւ մը չեմ յիշեր։ Այս օրերս մինչ անակնկալ պատճառով մը ուրիշը կ'ուսնիմ մի քանի օր հոն գտնուիլ, արդարեւ ուշադրութիւնս կը գրաւեն տեղւոյն փոքրիկ հայ համայնքը, իր եկեղեցիով և վարժարանով։ Նոյն իսկ այդ հաստատութեանց հանդէսներուն անձամբ ներկայ գտնուելովս, չեմ կարծեր որ տալիք մի քանի տեղեկութիւններս կարեւորութենէ զուրկ համարուին։

Տեղւոյս Հայերը կը բաղկանան 40-50 տունէ, որոնց մեծ մասը Մշեցի պանդուխտներ են 15—20 տարիներէ ի վեր հաստատուած. ունին Ս. Կարապետ անունով կոկիկ եկեղեցի մը Տարօնեան երկսեռ վարժարանով, ուր կը յաճախեն 65—70 երկսեռ աշակերտներ յանձնուած ուսուցչի մը և Ուսուցչուհիի մը խնամքներուն։ Վարժարանը՝ որ ամսական 7—800 զրշ. ծախքի մը կը կարօտի և բնաւ հասոյթի աղբիւր մը չունի, կը մատակարարուի ազակերտաց ամսաթոշակներէ և մեծ մասամբ եկեղեցական հասոյթներէ, նուիրատուութիւններէ և մասնաւորապէս վերոյիշեալ պանդուխտներու ի վաղուց անտի իրենց նուիրական պարտականութիւնը սեպելով ի նպաստ վարժարանի վճարած շաբաթական տուրքէն։ Եւ ահա այսօր այս ընթացքով իրենց կրթական պիւտճէն կանոնաւոր վիճակի մը դնելէ, պաշտօնէից ամսաթոշակները օր օրին վճարելէ զատ եռամեայ ժամանակամիջոցի մէջ ալ իրենց մէջ հանգանակութեամբ սա կարեւոր գործերը բրած են. զորս միառմի թուել աւելորդ չէ պիտի համարիմ։ 5600 զրշ. ծախքով իրենց գերեզմանատան որմափակերը, Զմիւռնիոյ Ազգ. Հիւանդանոցին ի նպաստ 1800 զրշ. զրկուիլը, իսկ այս օրեր ալ չնորհիւ տեղւոյն Վսեմ. Կառավարչին եկեղեցւոյ շրջաբակին կից 3000 զրուշ ծախքով կրկնակ ծորակով փառաւոր աղբիւրի մը կառուցումը, որուն չինութիւնը դեռ նոր աւարտեցաւ։

Սակայն չմոռնամ հոս աւելցնել թէ այս ամէնուն գլուխ կանգնած է փոյթեռանդ, գործօն և խղճամիտ թաղականութիւն մը, որուն անդամներն են. Տեարք Յովհաննէս Սարգիսեան, Ալէքսան Ինճքէրճեան, Մելքոն Մանուկեան, Կարապետ Սիսակեան և Խուրշիտ Առաքելեան, որոնք ամէն ջանք ի գործ դրած են իրենց վարժարանը և եկեղեցին այս բարեկարգ վիճակէն չի չեղեցընելու և զայն աւելի կանոնաւոր յարատեւումի մը մէջ դնելու։ Կ'իմանամ թէ յիշեալ Խորհուրդը, որուն պաշտօնավարութեան պայմանամիջոցը լրացած է, օրինաւորապէս կը հրաժարի իր գործառնութենէն հաշիւը և հաշուեցոյցը ներկայելով։ Այս լուրը մէկ կողմէն եթէ խորութիւն կը պատճառէ, միւս կողմէն ուրախութիւն սակայն, որովհետեւ այս ընթացքը ցոյց կուտայ թէ վարչական օրէնքները հոս չատ լաւ կը յարգուին։ Տէտէ-Աղաճի Հայերուն խրատ մը տալու յաւակնութեամբ մը չէ որ պիտի համարձակիմ առաջարկել թէ յիշեալ անձերը իրենց պաշտօնին մէջ վերահաստատելով գեղեցիկ և յարմար ընտրութիւն մը բրած պիտի ըլլան։

*** Նախորդ ամսոյ 27ին կատարուեցան վարժարանին տարեկան հարցաքննութիւնները դպրոցին սրահին մէջ նախագահութեամբ Տ. Յեսու Հոր և ի ներկայութեան երկսեռ բազմութեան ծնողաց։ Աչակերտներն և աշակերտուհիները խիստ գոհացուցիչ պատասխաններ տուին։ Իսկ Յուլիս 11ին կիրակի առաւ. ժամը 2ին (Ը. Թ.) եկեղեցւոյ շրջաբակին մէջ տեղի ունեցաւ մրցանակաբաշխութեան հանդէսը, թուրք և հայ պատուաւոր անձերու ներկայութեան, որոնք 200է աւելի էին։ Ներկաներու մէջ կը նշմարուէին Վսեմ. Կառավարիչ փաշան, կառավարական

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 127

ՔԱՅՔ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

ՎԷՊ

ՏՕՂ. ԱԿԱԱՆ-ՀՆՑԱՆԵՐԻԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Աղմուկը, իրարանցումն ու խուճապը ծայր աստիճանին հասած էր սրահին մէջ, ուր ամէն երկու վայրկեանը անգամ մը մեծ չափիներով շամբանեաներ, fogեաներ և ուրիշ ըմպելիի սրուակներ կը բացուէին ա՛ս ու ա՛ն կողմէ։ Սենեկապանը ուշադիր ակնարկ մը ուղղելէ ետք աջ ու ձախ, թիկնաթոռին վրայ մտախոհ նստած երիտասարդ մը մատնանիշելով դժուարահաճ ուղեւորին,

—Ահաւասիկ ձեր սենեկակիցը, ըսաւ և առանց պատասխանի սպասելու մեկնեցաւ փութիկոտ քայլերով։

Երիտասարդ ուղեւորը որ միչտ պայուսակ մը ձեռքը բռնած էր, հեռուէն հետախուզող ակնարկով մը չափեց սենեկակիցը և ա՛լ աւելի մօտէն ծանօթանալու համար անոր հետ, գնաց քովը նստաւ։

Շոգենաւը վերջընթեր սոյլը արձակեց մեծ աղմուկով, բաժանուելի ժամը հասաւ, բարեկամներ, ազգականներ իրենց վերջին համբոյրները փոխանակեցին ուղեւորներու հետ և յետահայեաց ակնարկներով շոգենաւերէն դուրս ելլել սկսան։ Ուղեւորները՝ ա՛լ աւելի սրտաբեկ և յուզուած՝ հետեւեցան անոնց մինչեւ կամրջակին գլուխը և երկու վայրկենի մը մէջ գրեթէ ոչ ոք մնացած էր սրահին մէջ բացի երկու երիտասարդներէն ու հո՛ս հո՛ն նստած մէկ քանի անտարբեր ուղեւորներէ։ Պայուսակաւոր երիտասարդը որ խօսքի բռնուելու առիթի մը կ'սպասէր ապադայ ընկերակիցին հետ, խօսքը անոր ուղղելով,

—Կ'երեւայ թէ դուք ալ ինձի պէս օտարական էք, ըսաւ մաքուր գաղղերէնով մը, և ոչ ոք ունիք որ բարի երթ մաղթելու գայ մինչեւ շոգենաւ։

—Այո՛, պարոն պատասխանեց այս վերջինը նոյնչափ յաջող գաղղերէնով, դուշակութիւնդ ճիշդ է, և ո՛չ մէկը ունիմ հոս ու հիմա տեսնելով ուրիշներու հրաժեշտի արարողութիւնները չիտակը տակնուվրայ եղայ։

—Ես ալ նոյնպէս, յարեց առաջինը, բայց գոնէ երկուքս ալ սա միխիթարութիւնը ունինք որ երբ մեր ուղեկիցները այս հրաժեշտի յուզումներէն ազդուելով գոնէ մինչեւ քսանչորս ժամ պիտի տառապին, մենք ատանկ վիշտեր պիտի չունենանք ու լիապէս պիտի ըմբոշխնենք ուղեւորութեան քաղցրութիւնները։

—Մինչեւ ո՞ւր ճամբորդելու մտադիր էք, հարցուց վերջինը, խօսակցութիւնը առաջ վարելու բացայայտ տենչով մը։

—Լիվերբուլ պիտի երթամ պատասխանեց պայուսակաւորը և ուրախ եմ որ լաւագոյն ուղեկիցներով պիտի կատարեմ ճամբորդութիւնս։

—Ես ալ նոյնպէս, գոչեց երիտասարդը, բայց որովհետեւ երկար ճամբորդութիւն մը պիտի ընենք, անհրաժեշտ է որ իրարու ծանօթանանք, ես Արշակ Էլմանեան չրջուն յանձնակատար Եւրոպական առեւտրական տուներու, բաւական ժամանակէ ի վեր Եգիպտոս կը գանուիմ առեւտրական գործերով և հիմա Մանչէսթր կ'երթամ։

—Դուք Հա՞յ էք միթէ, գոչեց պայուսակաւորը անբացատրելի հրճուանքով մը, աս ի՞նչ բարեբախտութիւն, անպատճառ նախախնամութեան մէկ մասը կայ այս զուգադիպութեան մէջ որ ներքին զգացումէ մը մղուած եկայ նստայ ձեր քով։ Սա ալ աւելցնեմ թէ երկուքնիս միեւնոյն խցիկը պիտի բնակինք։

Արշակ ալ աւելի հրճուանք զգալով այս հաճելի անակնկալէն կամոգին կերպով սեղմեց ուղեկիցին ձեռքը ու անկեղծ չեշտով մը.

—Շնորհակալ եմ ձեր զգացումներէն, ու այս քաղցր զուգադիպութենէն, ըսաւ խօսակիցին պէս ինք ալ հայերէնի դարձնելով, կրնաք վստահ ըլլալ որ անձնուէր ուղեկից մը պիտի ունենաք իմ անձիս վրայ, մեր ամբողջ ճամբորդութեան չրջանին մէջ։

—Նոյնպէս ալ ես, յարեց պայուսակաւորը, բայց զիս չճանչցուցի, Հրաչեայ Դանարաշ, Ամերիկեան առեւտրական տան մը Եւրոպիոյ ներկայացուցիչը։

—Ազգակից, արհեստակից, ուղեկից և սրտակից գոչեց Արշակ, ասանկ հանդիպումներ, չիտակը հազարէն մէկ չպատահիր, բայց ինչո՞ւ հոս բանտարկուած մնանք, առաջ սիրտս կոտրած էր մարդու երես նայիլ չէի ուզեր, հիմա որ յարգելի բարեկամ մը գտայ, վեր ելլանք, շոգենաւին մեկնումը դիտենք։

Երկու երիտասարդները թեւ թեւի՝ անմիջապէս տախտակամածին վրայ ելան, ուրկէ առաջին կարգի ուղեւորներու յատուկ բարձրաւանդակէն սկսան դիտել ծովը որ խրսխած հարիւրաւոր առագաստանաւերու ու շոգենաւերու խիտ առ խիտ կուտակումէն՝ անտառի մը երեւոյթը առած էր։

Հեղձուցիչ օդ մը գրեթէ անտանելի կ'ընէր շնչառութիւնը և գեղեցիկ սեռի ուղեւորները չարունակ իրենց հովահարներուն դիմելով՝ հազիւ կրնային արուեստական զովութիւն մը ստանալ։

Արշակ և Հրաչեայ գրեթէ հասակակից էին իրարու և երկուքն ալ կեանքի գարունին մէջ մէջ կը գտնուէին։ Արշակ փափկութեամբ ընկերակիցը հարցաքննել ուզելով։

— Առաջին անգամ է որ այս կողմերը կը ճամբորդէք, հարցուց։

— Այո՛, առաջին անգամ է որ Եգիպտոս եկած եմ և սակայն իմ ներկայացուցած տանս պահանջը գոհացնող ասպարէզ մը չտեսայ այս երկրին մէջ. ապարդիւն ճամբորդութիւն մը ըրի գրեթէ։ Բայց ատոնց վրայ ժամանակ ունինք խօսելու, հիմա դուք սա թըխազոյնը դիտեցէք որ մեկնելու վրայ է շոգենաւէն, ըսաւ Հրաչեայ ակնարկելով մանկամարդ աղջիկ մը որ ուղեւոր ազգականի մը բարի երթ մաղթելու եկած էր և արտասուաթոր աչքերով կը մեկնէր։

— Նշանածն է արդեօք, հարցուց Արշակ, անպատճառ կը վախնայ որ չվերադառնար ու անոր համար այսչափ կ'արտասուէ։

— Կարելի է եղբայրն է, նշանածի ձեւ չունի աղջկան ընթացքը։

Ուղեւորներէն իւրաքանչիւրին վերայ այս կարգի դիտողութիւններ ընելով կամաց կամաց առաջ տարին խօսակցութիւնը ու իրարմէ չբաժնուելով չարունակեցին տեսակցիլ։ Արդարեւ արտաքին երեւոյթով անստգիւտ երիտասարդ էր ուղեկիցը, սակայն Հրաչեայ դեռ վերապահումով կը վարուէր անոր հետ ու ա՛լ աւելի կարեւոր հարցերու վրայ խօսք բանալէ կը զգուշանար, սպասելով որ օրեր անցնին ու փորձով հասկնայ թէ որտեղ ալ նոյնչափ ազնի՞ւ է Արշակ, որչափ լեզուով ու ձեւերով։

(Շարունակելի)

բոլոր պաշտօնեաներով, Էսիրնէի և Սելանիկի նահանգներուն դատական քննիչ Վահ. Յարութիւն էֆ. Մոստիչեան, և շրջակայ քաղաքներէ օդափոխութեան եկած ազգայիններ։

Նախ մանկապարտէզի 30 սանուհիներ, օսմ. դրօշներ ի ձեռին, Վեհ. Կայսեր նուիրեալ գողտրիկ երգ մը երգեցին, որմէ յետոյ վարժարանին ուսուցիչ Ստեփան էֆ. Փափազեան թուրքերէն լեզուաւ գեղեցիկ ուղերձ մը խօսեցաւ որով դրուատելով կը բացատրէր Նորին Կայս. Վեհափառութեան շնորհիւ ամէն դասակարգի ժողովրդեան վայելած շնորհները։ Փափազեան էֆ. «Փատիշահմ չօք եաշա» ջերմագին մաղթանքով վերջացուցիր ուղերձը, զոհ ձգելով ներկայ հանդիսականները, որոնք յտնկայս կ'ունկնդրէին։ Երկսեռ աշակերտներու կողմէ ալ յաջորդաբար հայերէն և թուրքերէն արտասանութիւններ և երգեր։ Մրցանակները բաշխուեցան Կառավարիչ փաշային և հրաւիրեալներուն ձեռքով, Ա. մրցանակի արժանացան հետեւեալք. Միջին դասընթացք Բ. Տարի. Պր. Գէորգ Յովհաննէսեան (այս տարի Սանասարեան վարժարանը կը մեկնի)։ Տրր. դասընթացք Բ. տարի.—Օր. Պէտրոս Խաչիկեան և Տրր. դասընթացք Ա. տարի. — Օր. Էպրոս Յովհաննէսեան։ Մանկապարտէզի սանուհիներէն գովեստի արժանացան Օր. Նէվրիկ Գէորգեան, Օր. Արմենուհի Սիսակեան և Օր. Իսմաստուհի Մագսուտեան. այս վերջինը իր խօսած թուրքերէն երկտողով ծաղկեփունջ մը մատոյց Վահ. Կառավարչին։ Վարժարանին ուսուցիչը պատշաճ յառաջաբանէ մը ետքը խօսեցաւ ուսման, դաստիարակութեան և դպրոցին մեծ կարեւորութեան վրայ և վերջացուց իր խօսքը երկսեռ ներկաներու, Թաղ. Խորհրդոյ և ծնողքներու շնորհակալութիւններ յայտնելով։ Հոսկ յետոյ Կառավարիչ փաշան ելնելով խօսեցաւ հետեւեալը, զոր նոյնութեամբ կը գրենք.—

«Էրմէնի թէպաի սատրգի Շահանէյէ մասսուս իչպու մէքթէպին թէվզիի միւքեաֆաթը ըէսմիսինտէ պուկիւն իքինճի տէֆա պուլունըյորում, վէլինիյմէթը Պիմինիթիմիզ չէվքէթիու Բատիչանըմզը էֆէնտիմիզ հազրէթլէրինին սոյը Հիւմաեուկրաբնաւ վէ սայէի թէրագգըյեաթվայէի Միւլիքեանէլէրինէ ույունը իֆթիխար վէ ուպուտիյէթիմիզի թէնվիր իտէն հէր տիւրլու թէրագգըյեաթ հիմլէսինտէն օլարագ, Մէմալիքը մահրուսէի Շահանէլէրինէ մէարիֆ տախի բէք զիյատ թէրագգը իթմիշ տիր։ Հէր Օսմանը մէքթէպի իչին հէյեթը մուալլիմէնին զըմմէթը ուպուտիյէթի վէ սատագաթընա միւթէրէթիպ էն մուգատէս վազիֆէ մութլագա մէքթէպչօճուգլարընը հագգը ազտէսը հազրէթը Բատիշահիտ պիր հիսսը սատագաթի վէ ուպուտիյէթլէ միւթէհասսըս օլարագ թա'ալիմ ու թէրպիյէ իթմէք տիր։ Իչպու մէքթէպտէ իսէ կէրէք հէյեթը իտարէյի վէ կէրէք զիւքիւր ու իւնսա հէյեթը մուալլիմէ վէ միւթէալլիմէյի հագիգաթէն հիսսը սատագաթի վէ ուպուտիյէթլէ միւթէհասսըս կէօրտիմ. պինանէնալէյհ մէշհուրտմ օլան սատագաթի վէ ուպուտիյէթը սահիհէյէրինի թագտիրէն լիսանը հիւքիւմէթտէն օլմագ իւզրէ քեաֆէյինէ պէեանը մէմնունիյէթի իտէրիմ։»

Այս հակիրճ խօսքերուն վրայ երկսեռ ներկաները, վարժարանին սաները և ուսիչները «Բատիշահըմ չէվքէթինէ չօք եաշա» աղօթքը բարձրաձայն երգեցին, որմէ յետոյ ներկայք պատուասիրուեցան օշարակներով։ Քիչ վերը Տ. Յեսու Հայր Փափազեան Պասպանիլով մը փակեց հանդէսը և հանդիսականք մեկնեցան գոհ տպաւորութեան մը ներքեւ, յայտնելով իրենց շնորհակալութիւնները։

ԱՅՑԵԼՈՒ ԵՒ ՀԱՆԴԻՍԱՏԵՍ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Եւրոպական թերթերեն

Ուրբաթ գիշեր քանի մը հեռագիրներ հասան Լոնտոն, որոնք Բորթ Արթուրի անկումը կը ծանուցանէին։ Ուշ ատեն ճարոնական դեսպանատունէն առնուած տեղեկութիւնք ծանուցին սակայն թէ այդպիսի լուր մը պաշտօնապէս հաստատուած չէ, ոչ ալ դեսպանատունն հասած է, բայց խնդիրը ա'նքան հաւանական է ներքնապէս որ ժամէ ժամ այդպիսի լուրի մը հաստատութեան կը սպասուի։ Վերջերս ընդունուած բոլոր տեղեկութիւնները իրար բերելով, կ'երեւի թէ քանի մը օրէ ի վեր ճարոնցիք ազէկ մը հաստատուած են Բորթ Արթուրի արեւմտեան բլուրներէն մէկուն վրայ, ուրկէց առաջ քալելով կարելի է ամբողջ նաւանանգիստը և անոր ամրութիւնները գրաւել, անոնց ետեւէն դառնալով։ Քաղաքէն փախչող Չինացիները և ուրիշ գաղթականներ կարող չեն ամէն կերպով հանկնալ այսպիսի դիրքի մը զինուորական կարեւորութիւնը, բայց ամէն պարագայի մէջ կրնանք ըսել որ, Եթէ պատերազմին արուեստէն չհասկցողները անգամ սկսած են ա'յսքան մօտալուտ ցոյց տալ գրաւումը, Բորթ Արթուրի ճակատագիրը ա'լ այսուհետեւ պիտի վճռուի քանի մը օրէն։ Այս լուրին անմիջապէս յաջորդեց սա' լուրը թէ Ճարոնական Նաւատորմիղը կը ռմբակոծէ Ոսկի Բլուրը։ Ըսել է թէ Թօկօ ալ հիմակ նաւանանգիստ դարձած է, և ծովու կողմէն դարձեալ սկսած է իր սովորական գործը, զոր պահ մը կիսկատար թողուց Վլատիվոսթոքի նաւաբաժինը դիտելու համար։ Ցամաքի գործողութիւնները անձամբ կը վարէ զօրավար Օեամա, որուն ճարտարութիւնը և ռազմագիտական անզուգական հմտութիւնը ամէն տարակոյսէ վեր են։ Եթէ Օեամա ստուգապէս չհաւատար թէ Բորթ Արթուրի անկումը մօտալուտ է, ինք պիտի չըստանձներ հրամատարութիւնը։ Հետեւաբար բոլոր թեր ու դէմ առարկութիւնները մէկտեղ բերելով, տարակոյս չկայ թէ խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են վերջապէս, և թէ ներկայ զբոյցները կարճ ժամանակի մէջ հաստատութիւն պիտի ընդունին։

Զօրավար Օքու իր ամէն տեղեկութիւններ հաւաքելու ժամանակ գտնելէ վերջ, հիմա մանրաման հեռագրով մը իր կառավարութեան կ'իմացնէ թէ Թաշիչաօի շուրջ մղուած կռիւներուն ժամանակ իր բանակին բովանդակ կորուստները եղած են 1000 հոգի, իր առջի զրկած հեռագրին ցոյց տուած կորուստներուն վրայ 200 հոգի աւելի, և ասիկա ինքնին կարեւոր հերքում մըն է Ռուս Մամուլին մէջ հրատարակուած ճարոնական ահագին կորուստներուն։ Բայց այս Պատերազմին սկիզբէն ի վեր ա'լ վարժութիւն եղաւ թէ առջի հեռագիրներուն տուած թիւերը ճշգրիտ չէին ըլլար, միշտ երկրորդ և երրորդ հեռագրի պէտք է սպասել կորուստներուն ճշդութիւնը իմանալու համար։

Հապճեպ թղթակիցներուն փութկոտութիւնն ալ կայ։ Ֆրանքֆուրտեան պատերազմին մէջ ալ ամէն օր սոսկալի նախճիրներու լուրեր կը հասնէին, բայց յետոյ ճշմարտութիւնը երեւան կ'ելնէր։ Թղթակիցները զարմանալի մարդիկ են. երբ դիմացէն տեսնեն թէ գնդակը կը զարնէ զինուորի մը, իսկոյն կը հետեւցնեն թէ անիկա մեռած է, լմնցած է անոր գործը։ Կըրավլօթի շուրջ մղուած կռուոյն մէջ (գերման և ֆրանսական պատերազմին ժամանակ), որ նոյն պատերազմին ամէնէն արիւնահեղ կռիւներէ մին էր, ֆրանսական կրակին առաջ բերած կորուստին չափը մէն մի ժամու մէջ մէն մի հարիւր հոգիէ մէկ հոգի էր, և որովհետեւ կռիւը տասը ժամ տեւեց, և գերման զինուորներն ալ 30,000 հոգի էին, 3000 հոգիին կորուստը խիստ ծանր կը թուէր։

Իսկ ցամաքի կողմէն եկած լուրերուն նայելով, պաշտօնապէս կը հերքուի զօրավար Քուրոքաթքինի վիրաւորուած ըլլալուն լուրը։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԹԱՇԻՉԱՕԻ ՁԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

ԲՕՔԻՈՅԻ ՄԷՋ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՄՕՏԱԼՈՒՏ ԱՆԿՈՒՄԸ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերեն։ Դէպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ շարունակաբար։)

Լիաօեանկի մէջ մօտալուտ ճակատամարտի մը դէպքը և Բորթ Արթուրի վաղահաս անկումը սկսած են հանրային ուշադրութիւնը վառ պահել Թոքիոյի մէջ, ուր ամէն մարդ կը լուսայ թէ այս երկու կարեւոր դէպքերէն վերջ դիւանագիտական մեծամեծ ձեռնարկներ տեղի պիտի ունենան պատերազմը վերջացած համարելու համար։ Երթալով կը զօրանայ սա' տպաւորութիւնը թէ այն երկու դէպքերէն վերջ երրորդ Տէրութիւն մը պիտի միջնորդէ, բայց Թոքիոյի թերթերը այժմէն կը յայտարարեն թէ ոչ է կարգադրութիւն Ճարոնի չահերուն և զոհողութիւններուն արժանաւոր եղանակով մը պիտի ըլլայ։ Ճարոն պիտի չընդունի ոչ է կարգադրութիւն, որ երկարատեւ ապագայի մը համար չհաստատէ խաղաղութիւնը Մ. Արեւելքի մէջ։ Ասոր համար, կ'ըսէ, պէտք է որ Ռուսիա ընդունի կատարուած իրողութիւնները, և աղէկ կ'ըլլայ եթէ առանց ուրիշներուն միջնորդութեան, ինք անձամբ հաշտութեան պայմաններուն վրայ բանակցի Ճարոնի հետ։ Այս է Թոքիոյի բոլոր թերթերուն կարծիքը։ Հետեւաբար խորհուրդ կուտան որ ոչ է Տէրութիւն ընդունայն ձեռնարկներ չընէ միջնորդելու համար։

*** Զօրավար Օքու կը հեռագրէ թէ ռուսական բանակին մօտ գտնուած է ճարոնցիի մը յօշտուած դիակը, որուն աչքը տեղէն հանուած էր, և մէջը կոպիճ լեցուած էր։

*** Յուլիս 26ին Բորթ Արթուրէն մեկնող ռուս գաղթականներ 29ին Չիֆու հասան։ Անոնցմէ մին կը հաստատէ ա'յն լուրը թէ Հիբսանկ չոգենաւը, որ անգլիական դրօշ կը կրէր, Յուլիս 16ին Ռուսներէն ընկղմեր է Բիժօն ծովածոցին բացերը։ Կը յայտարարէ թէ չոգենաւը երեք մղոն բացէն կ'երթար, և Ռուսք ցամաքին բերդերէն չորս ռումբ արձակեցին անոր վրայ։ Բայց չոգենաւը դարձեալ իր ճամբան շարունակեց։ Ռուսք տեսնելով որ չի կենար, իսկոյն Թորպիլանաւ մը ղրկեցին, որ Թորպիլանաւը ըրաւ այն։ Շոգենաւը քսան վայրկենէն ծովուն տակը իջաւ։ Շոգենաւին բոլոր պաշտօնեաները, նաւաստիները և ուղեւորները անվնաս ազատուեցան, բայց ի չորս Չինացիներէ, որոնք սպանուեցան, և ութ Չինացի ալ վիրաւորուեցան։ Նաւապետը ձերբակալուած է Բորթ Արթուրի մէջ, չոգենաւը կեցուցած չըլլալուն համար։

*** Ուրբաթ օր Նովոչէրքասքի ամբողջ զօրագունդը, որուն կեդրոնն է Բեթերսպուրկ, Բեթերհոֆ գնաց, և զօրահանդէս կատարեց Ձարին առջեւ։ Առաջին Զօրաբանակին մէկ մասն է ասիկա, որ քանի մը օրէն Մ. Արեւելք կը մեկնի։ Ամէն կողմ Բեթերսպուրկի զինուորական շրջանակին մէջ մեծ գործունէութիւն կը տիրէ։

*** Հիմա այլ կը Բորթ Արթուրի մէջ թարմ միս չկայ։ Զինուորները պահածոյ ազած միս կ'ուտեն, իսկ ոչ-պատերազմիկները ընդհանրապէս բրինձ և վարսակէ ապուր։

*** Ռուս պատերազմական թղթակիցները մասնաւորապէս կը ծանրանան Թաշիչաօի կռուոյն ժամանակ Ճարոնցիներուն ցոյց տուած արտասովոր արագաշարժութեան։ Կը զարմանան թէ ինչպէս դիւրաւ համախմբուեցան անոնք երկաթուղի ալ չունենալով։ Բանիցս ախոյեան բանակներուն զինուորները կատաղի գիրկընդխառնութեամբ կռուեցան։ Ճարոնցիներուն երկու կարգերը իրարու վրայ զոհ եղան ռուսական սուիններուն, բայց թղթակիցները զարմանք կը ցուցնեն որ դարձեալ միւս կարգերը յառաջանալով վերջապէս ետ մղեցին Ռուսները։ Ասոր վրայ յուսահատական խառնակութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Ռուս թղթակիցներուն նայելով, Ճարոնցիներուն կորուստը 4—5000 է, իսկ Ռուսներունը 1000։ (Տե'ս Կացութիւնը)։

*** Ճարոնցիք երբ Նիուչուանկի մտան, քաղաքին Արեւմտեան Մաքսատունը Չինացիներուն յանձնեցին, իսկ իրենք բռնեցին Արեւելեան մաքսատունը։ Ասիկա հեռագրով ծանուցուեցաւ Բեքին, Չինու արտաքին գործոց Նախարարութեան, որ անմիջապէս հեռագրեց Նիուչուանկի չինական իշխանութեանց թէ պէտք չէ որ ճարոնական հակակշիռ ընդունին։ Ասոր վրայ Ճարոնցիք Արեւմտեան Մաքսատունն ալ ետ առին, ինչպէս նաեւ ուրիշ քանի մը պաշտօնատուններ, որոնք առաջուց Չինացիներուն վարչութեան թողած էին։

*** Մուքտէնի ռուսական իշխանութիւնք իմանալով որ քանի մը Ճարոնցիներ, Չինացիի կերպարանք մտած, ռուս զօրքերուն շարժումներուն կը հետեւին մօտակայ բլուրներէն և իրենց դիտողութիւնները Ճարոնցի պահակներուն կ'իմացնեն, հրաման հանեցին որ ա'յդպիսի լրտեսները իսկոյն հրացանի բռնուին, ո'ւր որ ռուս զինուորները գտնեն զանոնք բլուրներուն վրայ։

*** Կը սպասուի որ ռուս կառավարութիւնը այսօր վաղը պաշտօնական յայտարարութիւն մը հրատարակէ իր բռնելիք ընթացքը ցոյց տալու համար Կամաւոր Նաւատորմին նկատմամբ, քանի որ Անգլիա բացարձակապէս չընդունիր անոնց պատերազմիկի հանգամանքը։

*** Շատ գաղտնի և կնքուած հրամաններ ղրկուեցան Կարմիր Մովու ռուս յածանաւերուն, գերմանական չոգենաւի մը միջոցաւ, որ Յուլիս 28ին Սուէզէն անցաւ Կարմիր Մով։ Սուէզի ռուս հիւպատոսը տակաւին անցագիր չի տար Կարմիր Մով գացող անգլիական չոգենաւերուն, բայց կուտայ գերման չոգենաւերուն։ Սովորութիւն է որ պատերազմի ժամանակ ծովերու վրայ յածանաւ ունեցող Տէրութեան հիւպատոսը առեւտրական նաւերուն մէկ անցագիր տայ, որպէս զի խուզարկութեան և արգելքի չենթարկին ծովուն բացերը։

*** Բուրքաթքին երկու զօրաբաժին զետեղած է Լիաօեանկի արեւելեան կողմը, Լիաոչէնկ-Հանբալինկ ճամբուն երկայնքը, որ ուղղակի Լիաօեանկ կը տանի։ Իսկ իր կեդրոնը հաստատած է Ֆանկհօեէն, պահեստի ուժեր ունենալով նաեւ Անբինկի մէջ։ Այս երկու զօրաբաժինները կը պաշտպանեն նաեւ Բուրքաթքինի ձախ կողմը՝ Անչանթիէնի կողմէն, ուր կը կարծուի թէ զօրավար Քուրոքաթքին դիմադրութիւն պիտի ընէ։

*** Զօրավար Օքուի Թօքիո զրկած յաւելուածական տեղեկագրէն կը հասկցուի թէ գերի բռնուած ռուս սպաներուն ըսածին նայելով, զօրավար Քուրոքաթքին ներկայ եղած է այս վերջին օրերու կռիւներուն։ Սաքարով և Քօնտրաթովիչ զօրավարները վիրաւորուեր են, և ռուսական կորուստները 2000ը կ'անցնի, իսկ Ճարոններուինը հազիւ 1000։ Ճարոնցիք այս միջոցիս կը զբաղին ռուսական աւարներուն և գերիներուն քննութեամբ։

Մ. Բլէվէի ՎԱԽՃԱՆՈՒՄԸ. — Շքեղ հոգեհանգստի արարողութիւն մը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ օր Ներքին գործոց Նախարարութեան կեդրոն Ֆօնթանքա ապարանքին մատուռին մէջ։ Բոլոր ջաները վառուած էին, բոլոր ներկաները խոշոր մոմեր բռնած էին։ Բեթերսպուրկի բոլոր պաշտօնական անձնաւորութիւնք, դեսպանական մարմինը, և հարուստ քաղաքացիք ներկայ էին։ Վախճանեալին այրին՝ Տիկին տը Բլէվէ խոր սուգ մտած մատուռէն ներս մտաւ ընկերակցութեամբ իր որդւոյն և իր բարեկամներուն, որոնք հէք այրիին թեւերը մտած էին։ Տիկինը հեկեկալով կ'արտասուէր։ Տիկին տը Բլէվէի աթոռին դէմ դրուած էր պարապ աթոռ մը Վեհ. Ձարին համար, որ չէր կրցած այս առաջին հոգեհանգստին ներկայ ըլլալ, որովհետեւ Ն. Վեհափառութիւն Քրանսէ Սէլօ գացած էր Մանչուրիա մեկնելու համար ճամբայ ելնող զօրքերը աչքէ անցընելու։ Բեթերսպուրկի մետրոպոլիտը, բոքերը, կայսերական մատուռին դպիրները, զգեստաւորուած և սաղմոսարտ ի գլուխ, ամբողջ այս կրօնական և գերեզմանական թափորը շրջապատած էր Մ. տը Բլէվէի դագաղը, որ անայտ կ'ըլլար խնկահոտ բուրվառներուն ծուխին մէջ։ Միշտ կ'արտասուէր Տիկին տը Բլէվէ։ Ներքին գործոց պաշտօնատան ճաշասրահն էր որ առժամապէս մատուռի վերածուած էր։

*** Մ. տը Բլէվէի մահուան լուրը առաջին անգամ Ձարին հաղորդեց Մ. Լօրուշին, և ապա Դատական գործոց Նախարար Մ. Մուրավեվ։

*** Ներքին գործոց Նախարարութեան պաշտօնին ընտրելի կը համարուին Ֆինլանտայի կառավարիչ զօրավար Օպոլենսքի, Նաեւ Բեթերսպուրկի ոստիկանութեան նախորդ վերատեսուչ զօրավար Բլայէր, Բիէվի նախկին կառավարիչ Մ. Իկնաթիէվ, զօրավար Վալ, և Մ. Տուրնովօ, որ առժամապէս կը վարէ Ներքին գործոց Նախարարութիւնը։

*** Օտեսայի մայր եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարուեցաւ ի ներկայութեան քաղաքային և զինուորական բոլոր իշխանութեանց, և օտար հիւպատոսական մարմինին։

ԵՐԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ. — Վիճակագրութեանց նայելով, վաթսունը հինգ տարիէ ի վեր այս ասփիճան երաշտութիւն տեսնուած չէր Աւստրիոյ մէջ՝ սկսեալ Մայիս 1էն մինչեւ Յուլիսի մէջ այս տարի։ Վիեննայի կարդինալ իշխան Արքեպիսկոպոսը շրջաբերական մը ուղղելով կը պատուիրէ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ մասնաւոր աղօթքներ կարդալ անձրեւի համար և ամէն պատարագի մէջ յատկապէս Տիրոջմէն անձրեւ խնդրել։ Երկրին ամէն կողմերէն տեղեկագիրներ կը հասնին Վիեննա, որոնք կը ծանուցանեն երաշտութեան պատճառած ահագին վնասները արտերուն, մարգագետիններուն, մրգաստաններուն և այգիներուն։ Քանի մը գաւառներու մէջ վեց շաբաթէ ի վեր կաթիլ մը անձրեւ եկած չէ, և ո'չ միայն առուները, այլ նոյն իսկ փոքրիկ գետերը ցամքեր են։ Այս տարուան հունձքին ո'ր ատիճան անբաւական ըլլալը ցոյց կուտայ Մաճառաստանի երկրագործական նախարարին վերջին տեղեկագիրը, որուն համեմատ ցորենին արտադրութիւնը այս տարի 34 միլիոն 800,000 մէթրական կենտնար է միայն, մինչդեռ անցեալ տարի 44 մէլիոն էր։ Վարսակին, գարիին, հաճարին հունձքերն ալ 100ին 10, 25, 30 պակաս են։ Բուն Աւստրիոյ մէջ ալ հունձքերուն վիճակը չատ դէշ է։ Տեղ տեղ խոտը ա'նքան պակասած է որ գիւղացիք կը պարտաւորուին ծախել իրենց արջառները։ Ամէն օր անտառներու հրդեհներ կը ծանուցուին տարին հետեւանքով։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՔՈՔՍՔԱ ԵՒ ՔԱՔՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԱՅՁԷՆԿԻ ՄԵԾ ՁԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ

ԶՕՐ. ՔԷԼԼԷՐ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

ԴԻՒՅԱԶՆԱԿԱՆ ՅԱՄԱՌՈՒԹԻՒՆ

ԲԵԴԵՐԱՊՈՒՐԳ, Օգոստ. 1.—Զօր. Քուրոքաթքին երէկուան թիւով կը հեռագրէ Ձարին.—Զօր. Օքուի, Նօծրի և Քուրոքիի երեք զօրաբանակները իրենց յարձակողական գործողութիւնները վերսկսան մեր զօրաց հարաւային ճակտին դէմ, ինչպէս նաեւ Սիմուչէնի մօտ Հայչէնկէ 20 քիլոմեթր հեռու, հարաւ արեւելեան կողմը։ Մեր զօրախումբերը, յամառաբար դիմադրեցին թշնամիին յարձակումներուն։ Մեր առաջին զօրախումբը, թշնամիին առաւելակշիռ ոյժերուն առջեւ, նահանջեց դէպի Հայչէնկ։ Միւսը ծանր կորուստներ պատճառեց Ճարոնցիներուն։ Ճարոնական գլխաւոր զօրաբանակը, Զօր. Օքուի հրամանին ներքեւ, յառաջ կը խաղայ դէպի Սիմուչէն-Հայչէնկ։ Մեր զօրքերուն արեւելեան ճակատին վրայ, Եանզալինի կիրճին մէջ ռուսական բանակին հրամատար Զօր. կոմս Քէլլէր մահացու կերպով վիրաւորուեցաւ այն պահուն երբ թշնամիին կրակին ամենէն աւելի ենթարկուած հրետանիին գլուխը կը գտնուէր, և քիչ ետքը մեռաւ։ Մեր բոլոր դիրքերը պահեցինք։ Սայմացի-Լիաօ-Եանկի ուղղութեամբ ևս ճարոնական յարձակումը սկսաւ մեր զօրաց դէմ, Հանցիացի մօտ։ Ինքէուի առջեւ (Նիուզուանկ) Ճարոնցիք ստուար ոյժեր ցամաք կը հանեն քանի մը մարտանաւերու պաշտպանութեան տակ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Չիֆուէ Ռիւդերի հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ռուսերը իրենք ալ կը կարծեն թէ Ճարոնցիք Բորդ Արթուրի առջեւ իրենց վերջին գործողութեանց մէջ կարեւոր յաջողութիւններ ձեռք բերած են։ Հեռագիրը կը յարէ թէ անցած ուրբաթ Բորդ Արթուրէ Չիֆու հասնող Չինացիներ կը յայտարարեն կրկնել այն զրոյցը թէ Ճարոնցիք գրաւեցին Բորդ Արթուրը։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ. — Զօր. Սախարով Սպայակոյտին ուղղեալ իր հեռագրին մէջ, զոր երէկ յիշեցինք, Զօր. Օքուի տեղեկագրին հակառակ կը հաստատէ թէ Թաշիչաոյի առջեւ յուլիս 24ի ճակատամարտին մէջ ռուսական ուժերը 5 զօրաբաժիններէ և 100 թնդանօթներէ չէին բաղկանար։ Թուով չատ պակաս էին։ Ուստի Ռուսերը չէ թէ իրենց դիրքերէն վտարուեցան, այլ իրենք պարպեցին զանոնք, ա'յն պատճառաւ միայն որ զօրախումբին պետը անկարելի դատեց ճակատամարտը ընդունիլ։ Յաջորդ օրը, Ռուսաց կողմէ իրենց դիրքերուն լքումը անակնկալ մը եղաւ Ճարոնցիներուն համար։

ՊԵՐԼԻՆ. — Հեծելազօրաց զօրավար Բրուսիոյ Ֆրիտրիխ-Լէոբոլտ իշխանը և Հէսէնձօլլրնի Գարլ Անթուան իշխանը ռուսական և ճարոնական բանակեղերը պիտի երթան, երկու բանակներուն գործողութեանց հետեւելու։

ԼՈՆՏՈՆ. — Այսօր ընդունուած զանազան հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ Զօր. Օքուի, Նօծրի և Քուրոքիի բանակները յուլիս 31էն ի վեր միասին վճռական գործողութեան մը ձեռնարկած են Հայ-Չէնկի հարաւային կողմը և դէպի Լիաօեանկի հիւսիսային կողմը։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ. — Զօր. Քէլլէր Թանչիի ճակատամարտին մէջ սպաննուեցաւ ռումբի բեկորով մը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ճարոնական թնդանօթակրի մը հրամատարը, ինչպէս նաեւ 10 սպաներ ծանրապէս վիրաւորուեցան Բորթ Արթուրի բացերը, երբ մարտանաւը ականներ չնչելու համար շարժուիլ կ'ընէր։

ԲԱՐԻԶ. — Մարօքի նկատմամբ, Սպանիոյ հետ սկսուած բանակցութիւնները ընդհատուեցան մինչեւ Մ. Տէլքասէի վերադարձը, որ վաղը պիտի մեկնի արձակուրդով։

ԼՈՆՏՈՆ.— Չիֆուէ քաշուած հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ Յլս. 26էն ի վեր Բորթ Արթուրի առջեւ թէ՛ ծովէն և թէ՛ ցամաքէն շարունակուած կռիւներուն մէջ, Ճարոնցիք մեծամեծ կորուստներ կրած են։

—Թոքիոյէ կը ծանուցուի թէ Բորթ Արթուրի առջեւ գտնուող ճարոնական նաւատորմը վերջին յարձակման միջոցին յաղթական հանդիսացեր է։

—Թիէնձինէ կը հեռագրուի թէ Զօր. Մայի հրամատարութեան տակ գտնուող և 80000 հոգիէ բաղկացեալ չինական բանակ մը կը յառաջանայ դէպի Մանչուրիոյ սահմանագլուխը։

—Բեռերպուրկէ կը հեռագրուի թէ ծովակալ Ալէքսէյ որոշեր է Խարպինի եռին համախմբել ռուս բանակը։

—Թոքիոյէ կը հեռագրուի թէ Զօր. Քուրոքիի բանակին յառաջապահները Մուգաչէնի մօտ տեսնուած են։

ԲԱՐԻԶ.— Կը հաստատուի թէ Ճարոնցիք Բորթ Արթուրի առջեւ կարգ մը ամրացեալ կէտեր գրաւած են։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ճարոնցիք, ռուսական զօրաց համախմբումը արգիլելու նպատակաւ, առանց դադար առնելու Թաչիչաոյէ սկսած են հալածել Ռուսերը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ռուսիոյ կառավարութիւնը գերմանական, պելժիական և ֆրանսական գործարաններուն յանձնարարեց բազմաթիւ թնդանօթներ և մեծաքանակ ռազմամթերք։

ԲԱՐԻԶ.—Անգլիական աղբիւրէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բորթ Արթուրի ռուսական նաւաբաժինը նաւահանգիստէն դուրս ելեր և յարձակեր է ծովակալ Թոկոյի տորմիղին վրայ։ Կ'ըսուի թէ երկու կողմերն ալ մեծ կորուստներ կրած են։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ

ԱՆՈՒԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Ինչպէս գրած էինք, երէկ Մայր եկեղեցիի մէջ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր անուան տարեդարձին առթիւ։ Եկեղեցական արարողութիւններէն վերջ Ն. Սրբազնութիւն առաջնորդուեցաւ Պատրիարքարանի դահլիճը, ուր տեղի ունեցան շնորհաւորութիւնները։ Հիւրերը կը պատուասիրուէին օշարակով և չաքարեղէններով։

Եկեղեցական դասէն շնորհաւորական այցելութեան եկած էին Տ. Մեսրոպ արքեպ. Սուքիասեան, Տ. Գրիգորիս արք. Յովհաննէսեան, Տ. Գարեգին եպս. Ճէվահիրճեան, Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան, Տ. Մկրտիչ եպս. Վեհապետեան, Տ. Գէորգ եպս. Երէցեան, Տ. Տիմոթէոս եպս. Սարգիսեան, Տ. Ներսէս եպս. Ասլանեան, Տ. Եղնիկ եպս. Ապահունի, Տ. Յովհաննէս եպս. Արշարունի և բազմաթիւ վարդապետներ ու քահանաներ։ Քաղ. Ժողովէն Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Մինրան էֆ. Սեբեան, Գրիգոր էֆ. Խաբեան, Մկրտիչ էֆ. Աասեան, և Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան։ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամներէն Գրիգոր էֆ. Էվրէնեան եւ Տիգրան էֆ. Մանուկեան. Ուսումնական Խորհուրդէն Բարսեղ էֆ. Աւետիսեան, Դատական Նախարարութեան կողմէ Սէրվէթ պէյ, Գէորգ էֆ. Թորգոմեան, Յակոբ էֆ. Էսայեան, Իրրանոս էֆ. Իրրանոսեան, Յակոբ էֆ. Յակոբօֆ, Յարութիւն էֆ. Ալթրբարմագեան, Յանսթ հայագէտ Զօլազիէնց էֆ., Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան, Կարապետ էֆ. Պասմաճեան, Կարապետ էֆ. Մուրատեան, Թուրիկ էֆ. Աւետիսեան, Տօք. Ալլահվերտի, Աստուածատուր էֆ. Հարենց, Արմաշու Դպրեվանքին Ֆրանսերէնի ուսուցիչ Մ. Ֆլաժէլ, Սիմոն էֆ. Գաբամաճեան, Սամաթիոյ Աղքատախնամի անդամները, Մկրտիչ էֆ. Մէլպուրեան, Գաբրիէլ էֆ. Նէշէրճեան, Արթաքի էֆ. Ունճեան, Հիւանդանոցի Տնօրէն Յակոբ էֆ. Համամճեան։ Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը և մամլոյ ներկայացուցիչներ։ Ինչպէս նաեւ Մաքրիզուղի, Մայր եկեղեցիի, Գումգապուի Գուրբի, Պալաթի, Ենիգաբուի Խաչիւղի և Կէտիկ բաչայի Թաղ. Խորհուրդներու անդամները և Պէզճեան, Լուսաւորչեան, Խայեան և Մաղաքեան վարժարանի երկսեռ ուսանողները իրենց անօրէններուն առաջնորդութեամբ, որոնք Ս. Պատրիարք Հօր անուան ձօնեալ երգեր երգեցին։ Մաղաքեան վարժարանի աշակերտները ծաղկեայ սիրուն փունջեր բերած էին, զոր նուիրեցին Ս. Պատրիարք Հօր։

*** Ցունաց Պատրիարքին կողմէ շնորհաւորական այցելութեան եկած էր Փոխանորդը, Պուլկարաց Էկզարքին փոխանորդը, Հայ - Բողոքականներու ազգապետ Վահ. Յակոբ էֆ. Թոյաճեան։

*** Իսկ շնորհաւորական բազմաթիւ հեռագիրներ և քառեր հասած էին թէ՛ գաւառներէն և թէ մայրաքաղաքիս ծանօթ անձնաւորութիւններէն, ի մէջ այլոց Ոսմանեան Վահ. Նախարարը, Վահ. Մաթիկ և Աբիկ էֆ.ք Ունճեան, Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան ատենապետ Վահ. Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան, Տէր և Տիկին Գրիգոր Խան Շամամճեան շնորհաւորական քառեր ղրկած են Ս. Պատրիարք Հօր։

—Հայ.հռոմէականաց Պատրիարքարանին կողմէ, Տ. Ներսէս եպս. Ճըլտոյեան, Մուշի համակրելի առաջնորդը որ Պատրիարքական 5 ընտրելիներէն մէկն է, երէկ Ազգ. Պատրիարքարան գալով շնորհաւորեց Տ. Օրմանեան Ս. Պատրիարք Հօր անուան տօնը։ Այս առթիւ զուարճախառն բարեմաղթութիւններ եղան ընդունելութեան դահլիճին մէջ հայ.հռոմէականներու առաջիկայ ընտրութեան և Ճնտոյեան եպս.ի շուրջ։

*** Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան որ Կղզի կը գտնուէր երէկ հեռագիր մը ղրկած է նոյնպէս Ս. Պատրիարք Հօր։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Սրբազան Կաթողիկոսը երէկ Այնթապէն շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց Ս. Պատրիարք Հօր, անուան տարեդարձին առթիւ ուրկէ կը հեռաւցուի թէ Ն. Ամենապատուութիւն հասած է Այնթապ ուր պատրաստութիւններ կը տեսնէին զինքը ընդունելու։

Տ. Սահակ Կաթողիկոսի իր թեմերուն տուած հայրապետական այցելութիւնները աւելի լաւագոյն կապով մը կը զոդեն ժողովուրդն ու Կաթողիկոսը, որ հիմա ալ աւելի լաւատես է իր թեմորէից նկատմամբ, ուր կը յուսայ կրթական և եկեղեցական ամէն կարգի բարեփոխումներ ներմուծել։

Պատրիարքարանի վարչական շրջանակներուն մէջ ալ շատ համակիր լեզուով կը խօսին Ն. Ամենապատուութեան վարչական կարողութեանը և ուղղամտութեան նկատմամբ, ինչ որ երէկ Պատրիարքարանի պաշտօնական այցելութեանց պահուն, գոհունակութեամբ ծանուցին, թէ՛ Ս. Պատրիարք Հայրը և թէ վարչական անձինք ու Պատրիարքարանի աւագ պաշտօնեաները։

Ն. Ամենապատուութիւն Այնթապ այցելութեան առթիւ պիտի օծէ նաեւ տեղւոյն Ս. Աստուածածին եկեղեցին որուն շինութեանը 25 տարի առաջ սկսուած էր։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը շնորհաւորական հեռագիր մը ղրկած է Ս. Պատրիարք Հօր՝ անուան տարեդարձին առթիւ։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպ.ի։ Ներկայ էին Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան, Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան, և Տ. Տ. Սեթեան, Սանտալճեան ու Շահպազեան աւագ քահանաները։

1. Բաղէշի Առաջնորդ Տ. Եղնիկ Ծ. Վրդ.ի տեղեկագրին վրայ, ժողովը նկատի առնելով տեղւոյն Տ. Յովհաննէս քահանայի անվայել արարքը, երկու տարուան փիլոնագրկութեան դատապարտեց զայն։

2. Տ. Կարապետ Վրդ. Մկրտիչեան դարձեալ պաշտօն կը խնդրէր։ Ժողովը որոշեց զայն Կրետէ ղրկել, իսկ Տրապիզոնի Տ. Շիրայ քահանան ալ Դատիրէ։

3. Գաւառգիւղի եկեղեցիին համար Գարեգին էֆ. Զաքմաքճեան Ս. Աստուածածնի վերափոխման պատկեր մը նուիրած ըլլալով, Ժողովին ներկայացուած էր, որ զայն Հայ. Առաքելական եկեղեցւոյ դաւանութեան և ոճին համաձայն գտնելով, վաւերեց։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ ատենապետ Վսեմ. Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան երէկ այցելեց Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Գէորգ եպ. Երէցեանի, և Երուսաղէմի միաբանական խնդիրներուն արտի երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ն. Սրբազնութեան հետ։ Նոյնպէս Տ. Գէորգ եպս.ի այցելեց Հանրային Շինութեանց Նախարարութեան պաշտօնատարներէն Վսեմ. Գէորգ էֆ. Ասլանեան։

Տ. ԵՂԻՇԷ ԵՊՍ. ԴՈՒՐԵԱՆ, ինչպէս գրած էինք, առաջիկայ չորեքշաբթի Պանտրմայ կը մեկնի, Կրօն. Ժողովոյ որոշմամբ Քիրմասթիի (Պանտըրմա) եկեղեցիին վրայ քահանայ ձեռնադրելու տիրացու Հեքիմեանը։

ԴԱՏԸ ԳԻՒՂԻ Արամեան վարժարանին վիճակացոյցներու բաշխման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ, յառաջիկայ չորեքշաբթի առաւ. ժամը 2ին (Ը. Թ.) վարժարանին յարակից ընդարձակ պարտէզին մէջ։

ՆԱՒԼԸԳԱԲՈՒԻ դպրոցական հանդէսին առթիւ կրթական Մասնախումբը Մանկապարտէզի 16 ձրի աշակերտներուն գոգնոց, մոյկ, օձիք և գուլպայ շինել տուած է։

—Նոյնպէս նոյն թաղին բնակիչներէն Արշամ էֆ. Իսավէրտեան 5000 թերթ թուղթ նուիրած է վարժարանին աղքատիկ ուսանողներուն։

ՍՊԵՐԻ պաշտօնական մարմիններէն Պատրիարքարան հասած նամակ մը գոհունակութիւն կը յայտնէ վիճակին նորընտիր առաջ. փոխ. Տ. Կորիւն վրդ. ի մասին, որ տեղւոյն ժողովները կազմակերպած և ինչ ինչ եկեղեց. և կրթ. տնօրէնութիւններ ըրած է։

ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ հրկիզեալ Ս. Թորոս եկեղեցւոյ որմնափակումը փութով առաջ կը տարուի. պատերը այժմ մեծ ճամբան հասեր են։ Աֆիոն Գարահիսարցիք գօսելի են իրենց նուիրական պարքերը ճանչնալուն մէջ, ինչպէս կը յայտնուի եկեղեցւոյ որմափակման այս պարագային իրենց յօժարակամ նուէրներէն։ Մեր թղթակիցը այս առթիւ կ'աւելցնէ.—«Կը յուսանք թէ՝ հեռաւոր քաղաքներ գըտնուող Աֆիոն Գարահիսարցիք եւս չը պիտի զլանան իրենց լուման ձգել իրենց մայրենի եկեղեցւոյն վերաշինման գանձանակը, երբ մտերս բարեբաղդութիւնը ունենանք վերականգման արտօնագիրը ստանալ շնորհիւ Վեհ. Կայսեր»։

ՀԱՑ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԻՆ.— Զմմարայի ծերունազարդ վանահայրը Անդրէաս Գերապայծառ Աղեքսանդրեան այսօր մայրաքաղաքս կը հասնի։

—Կը լսենք թէ Բանկալթիի Վիեննայի Մխիթարեանց վարժարանին ժրաջան տեսուչը Հ. Գաբրիէլ Ծ. Վրդ. Մէնէվիչեան հրաժարելով իր պաշտօնէն Վիեննայի վանքը պիտի երթայ գրական աշխատութեանց համար։

—Պապը իր օրհնութիւնը ղրկեց եպիսկոպոսաց ժողովին որ պիտի ընտրէ Պատրիարքը։

—Պապական նուիրակ Մօնս. Պոնէթթի առջի օր Սագրդ Ադաճի Պատրիարքարանը գնաց, ուր ընդունուեցաւ Փոխանորդ Տ. Արփիարեան արքպս.էն և միւս եպիսկոպոսներէն։

ՍՏԱՁԱՆՔ Մուշեղ Ծ. վրդ. Սերոբեանի նոր երկասիրութիւնը, Դրուագներ Ս. Գրոց պատմութենէն։ Գիրքը երկրորդ հատորն է «Նշան-Պապիկեան Մատենադարան»ին, որուն առաջինն էր Միպիլի «Ցոլքեր»ը։ Գեղարուեստական և մաքուր տպագրութեամբ, փայլուն թուղթով, միջադիր 210 էջով հատոր մըն է այս գրական երկը։ Համակրելի Արմաշականը, այս գործին մէջ գրական կուռ ոճով մը կը պատկերէ և կ'ընդլայնէ «Գրոնքի պատմութեան մեղի աւանդած դէպքերը»։ Հակառակ իր կրօնաշունչ և բանաստեղծական ոգիին Աղօթագիրք մը չէ Դրուագները, այլ Հին Ուխտի և Նոր Ուխտի պատմութեանց պատահարներուն նկարագրիչ յօրինուածքը։ Թէ՛ կրօնասէրներուն և թէ զուտ գրասէրներուն համար հաճոյալի և օգտակար գիրք մըն է։ Այս առթիւ դարձեալ տեղն է ի վեր հանել Նշան-Պապիկեան գրատան վարիչները, որոնք այսքան խնամուած գործերու և սիրուած գրիչներու աշխատութեանց ճակատը կը զետեղեն իրենց անունը։ Գինը 7½ ղրուշ է։

ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդր. Վարժարանի խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ նոր տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։ Ա. կարգը մտնել փափաքողները կը հրաւիրուին ներկայանալ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, ամէն օր, մինչեւ ժամը 3½ ը. Թ., արձանագրուելու և ստանալու համար մտից քննութեանց ծրագիրը։ Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ վկայուած շրջանաւարտները առանց քննութեան կ'ընդունուին։ Մտից քննութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ օգոստ. 27 ուրբաթ և 28 շաբաթ օրերը ժամը 2ին ը. Թ.։ Իսկ Կեդր. Նախակրթարանի բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ օգոստ. 23 երկուշաբթի օր։ Հետեւաբար կը հրաւիրուին թէ՛ հին և թէ նոր գալիք աշակերտները, մինչեւ նոյն օր, ամէն առաւօտ, ներկայանալ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, արձանագրուելու համար։

1—6 (Կնիք)

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

2 Օգոստ. 1904

Քրանս. 3% Français)	97 67
Ռէնթի (Tab. Turcs)	380 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	86 20
Երկաթուղի (Lots Turcs)	122 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	566 —
Թրանսվալ (Transvaal)	94 —

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՀԱԹ

Խասսա օրտուի Հիւմայունը միշիրի տէվլ. Բաուֆ բաշա հաղրէթլէրինին թալիւգաթընտան իզզ. Ազիզ պէյ իւէ էվգաֆը Հիւմայուն գասէմիրի էտասնաթ քեսթիպի Մէհմէտ էֆ.յէ թէրֆիֆէն Միհրէմայիլ,

Մէքթէպը Թըպիչէի Շահանէ խասթախանէսի քեսթիպի րիֆ. Մէհմէտ Ալի էֆ.յէ Սալիսէ բիւթիչէլերի թէվճիհ պույրուլմուշ ատր։

ՄԻՏԱԼԻԱ

Խասսա Օրտուի Հիւմայուն միշիրի տէվլ. Բաուֆ բաշա հաղրէթլէրինին մախտումը Սաթա Բաուֆ վէ թալիւգաթընտան Ազիզ պէյլերէ Սանահ.

Թախլիսը ճան վէ ճանի սէրտէսթի խուսուսընտա խըտէմաթը մէմուրլարը միշահէտ օլան Շերքէթը Խարիւէ ֆապրիգասընտա քէօմիւր իսրաճիյէ մէմուրը Մէհմէտ էֆ.յէ թախիսիյէ վէ Այտընն վիլայէթի բօլիս իւիւնճի սընֆի գօմիսէրլէրինէ Հայատր վէ Գասըմ վէ Իսագ վէ բօլիս էֆիրտընտան Հիւսէյին վէ Ալի վէ Եօմեր էֆ.լերէ ինֆիսար միտալիալարը էհայէթ վէ իհսան պույրուլմուշ ատր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐԲԻԱ ԵՒ ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ.— Ատիս-Ապապայէն կը գրեն թէ, Մենելիք կայսրը Օսմ. պատուիրակութիւնը ընդունած ատեն փափաք յայտնեց որ Թուրքիա եւս միւս պետութեանց պէս ներկայացուցիչ մը անուանէ հապշական մայրաքաղաքին մէջ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷՒ վարչութեան նախագահ հրամատար Պէրճէ երէկ Պոլիս դարձաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

ԹՈՒՐՔԵՒՊՈՒԼԿԱՐ Թղթատարական և հեռագրական պայմանագրին բանակցութեանց համար, Պուլկարիոյ Թղթատարական տեսուչ Մ. Սթոյանովիչ Պոլիս եկած էր։ Ցիչեալը Սօֆիա դարձաւ։

ԽՏԻՎԸ.—Եգիպտական Թերթ մը կ'ըսէ թէ, Խտիվ Ապպաս Հիլմի փաշա վերջին անգամ, յուլիս 1ին երբ այցելեց Սըրճեան էրտի, այս վերջինը Ն. բարձրութեան նուիրեց նշանաւոր նկարիչ Սըր Ալմաթատէմայի մէկ նկարը, որ կը ներկայացնէր Նորածին Մովսէսը որ Փարաւոնի աղջկան կողմէ կ'աղատուի գետէն։

ԱՐԴԻԼՈՒԱԹ ԴԵՂԵՐԸ.— Մաքսային վերատեսչութիւնը հրահանգ ստացած էր արգիլել մուտքը Քաֆէիսաթ ը սուտի և սիգարիւր ը բօթասիօմի։ Նոյն վարչութիւնը հրահանգ խնդրեց թէ ատենց միւս բաղադրութիւններուն համար ինչ պիտի ընէ։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Շինութիւնները արագ առաջ կը տարուին և օրը 2 քիլոմէթր տեղ ձողերը կը զետեղուին։ Կայս. Դատակալութեան տարեդարձին օրը պիտի բացուի Դամասկոսէ մինչեւ 420 քիլոմէթր գիծը։

ԿՈՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒԼ-ՀԱՄԲԵՐՈՒ պատասպարանին հաստատման յանձնաժողովը քանի մը օրէն պիտի գումարուի Սայիտ Փաշայի նախագահութեամբ։ Զանազան հասարակութիւններէ յանձնաժողովին մասնակցելիք անձերը որոշուեցան։

ՄԱՀ.—Փոքր Ասիոյ պապական փոխանորդ և Իզմիրի արքեպս. Մօնսէնեօր Թիմոնի նախընթաց օր կաթուածահար եղաւ և առջի առաւ. մեռաւ։ Բնիկ Իզմիրցի էր, ծնած 1833ին և այդ պաշտօնին գլուխը կը գտնուէր 1879էն վեր։

—Պէրութէն հեռագիր մըն ալ կը ծանուցանէ թէ Սուրիոյ պապական նուիրակ և Բէյթրայի արքեպ. Մօնս. Տիվալ մեռած է կիրակի օր։ Այդ պաշտօնը կը վարէր 1896էն ի վեր. անկէց առաջ Մուսուլ մնացած է բաւական ատեն։ Ֆրանսացի էր և Տոմինիկեան կարգէն։

ԹԷՀԵՐԱՆԻ Օսմ. դեսպանատան խորհրդական Պէհէտտին պէյ և Ա. քարտուղար Էնվէր պէյ, արձակուրդով Պոլիս եկան։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Մախսուսէի Ասիր շրջանը երէկիրէն 2700 թնօ ածուխ առնելով Միտիլլի մեկնեցաւ, հոն խարսխող օսմ. նաւարժինն հասար։

ՍՊԱՍՈՒՀԻՆԵՐԸ.— Կարգ մը անխիղճ մարդիկ իրենց բան գործ ըրած են ծառայութեան պատրուակով յոյն աղջիկներ բերել Արշիպեղագոսի կղզիներէն Պոլիս, որոնք ի վերջոյ թշուառութեան կը մատնուին։ Այս առթիւ Ցունաց Պատրիարքարանին խնդրանքին վրայ, Կայս. կառավարութիւնը գրեց Էվնոսի և ուրիշ կղզիներու վարչութեանց թէ, անցագիր չտան այն աղջիկներուն համար որոնք Մենթասպլիանեռուն կողմէ վկայագիր մը չունին։ Միւս կողմէ մեթրապոլիտներն ալ վկայագիր պիտի տան այնպիսի անձերու որոնց պատուաւորութիւնը երաշխաւորուած է։

ԴԱՏԸԳԻՒՂԻ ՆՕԹԵՐ.—Դատգիւղէն կը գրեն.—Գիւղերնիս սիրուն արուարձան մըն է մաքուր ու առողջ օդով և գեղեցիկ դիրքով։ Բնակութիւնը օր օրի կ'աւելնայ և հեղհեղէ կը շինուին նոր տուներ։ Կ'երեւի թէ այս փոքր եդեմին մէջ բնակիչները կատարեալ երջանկութիւն կը վայելեն։ Բայց չկայ միտալ մը առանց հակառակ կողմի։ Փողոցները անտանելի են, փոշոտ և հողով լեցուն։ Շատ կը սիրեմ արշալոյսին ելլել։ Բանաստեղծական վայելք մըն է աս, առտուան զովութեան խորը և առանց ծանրի։ Արեւը հազիւ կ'երեւի էրէնքէօյի լեռներուն ետեւէն։ Հեշտանքով կը ծծեմ պարտէզներուն քաղցրաբոյր օդը։ Բայց ի՞նչ է սա տեւական աղմուկը որ կուգայ խանգարել սովորական հանդարտութիւնը։ բազմաթիւ մարդիկ, արեւէն առաջ արթնցած, կ'երթան կուգան, քար կը կրեն, քար կը զետեղեն։ Ալ ա՜չ փոշի, ո՜չ ոաքի սայթաքումներ պիտի ունենանք։ Կը սպասկեն Գատգիւղը, և ինչ կատարելագործեալ սպարկում։ Աշխատութիւնները փութով կը շարունակուին։ Գատգիւղի ծովեզերքի մօտ մասը ամբողջ սպարկուած է և Մօտայի ճամբան ալ սպարկելու վրայ։ Կ'ըսեն թէ այս սպարկումը պիտի շարունակուի արուարձանին մինչեւ վերերը։

ՀՈՒԶՔԵՐԸ.— Ա.Ֆ. Դարահիսարէն կը գրեն մեզի.—Հունձքերը, այս տարի գերազանցած են անցած տարիներուն։ Բոլոր դաշտերը լեցուն են գարիի ու ցորենի դէզերով։ Զարքաշ ժողովուրդը, այր ու կին մեր մեղուի մը նման կաչխատին օրն ի բուն կալն ընելու։ Յուսանք թէ, Աստուծով, 10 օր վերջ երկաթուղիով պիտի սկսինք ղրկել իրը նմոյշ։ Տեսնուածին համեմատ, այս տարի 3 ամսուան մէջ միայն՝ 2000 վագոն, այսինքն 30,000 քիլոյէ աւելի ցորեն ու գարի Իզմիր փոխադրելու լաստը պիտի ունենանք։ Ագիոնն ալ առատ է այս տարի, օրը առնուազն 3000 քիլօ կը փոխադրուի Իզմիր, և միւս խնդրանք։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Բանկալթի Դպրոցի փողոց ամայս կին ծագած հրդեհին մէջ այրած էր նաեւ տիկին Սօֆի Գուրպանի բնակած տունը։ Ցիչեալը իր կարասիները ապահովագրած էր Իւրպէն ապահովագրական ընկերութեան։ Սակայն, մինչ բոլոր միւս ընկերութիւններ վճարած են իրենց վնասները Իւրպէն ոչ մէկ դրամ տուած է, հակառակ կրկնակի դիմումներու, ամէն օր ձգձգումներ ընելով։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՃԱՐՏԱՐ ԽԱՐԵԲԱՆԵՐ.— Բերայի գինեպան մը՝ Քրիսթալի, գիւղէն նոր եկած իր եղբայրը՝ Բոսթին առջի առտու բժիշկի կը տանէր։ Թագսիմի առջեւ նաւաստիի գլխարկով մարդ մը հարցուց անոնց թէ ո՞ւր կ'երթան։

—Բժիշկի կ'երթանք, պատասխանեցին։

—Օ՜հ, անանկ է նէ ծանօթ բժիշկ մը ունիմ ձեզի հոն տանիմ, շատ աղէկ է, ճարա՛ր...

Քրիսթալի և Բոսթի հաւանեցան։ Մարդը զանոնք Պրուսա փողոցը տարաւ։ Այս միջոցին սուրիլ մարդ մը ամապարանքով գացած ատեն քսակը գետինը ձգեց։ Գլխարկաւոր առաջնորդը յանկարծ խլեց զայն։ Բիչ վերջը սակայն քսակը կորնչցնողը եւ դարձաւ և երեքին վրայ խուզարկեց։ Ներկայացողը ճարտար քսակահատ մըն է որ Քրիսթալիի և Բոսթիի քսակները չորթեց ճարտարութեամբ, անոնց տեղ քարով լեցուն քսակներ դնելով։ Գինեպանը և եղբայրը քիչ ետքը սթափեցան և տեսան թէ քսակներնին անհետացած։ Վեց անգլիական ոսկի և 9 մէճիտիյէ կը պարունակէին։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կը կատարէ այդ խարեբաները ձերբակալելու համար։

ՈՉԱՐԻ ԴՈՂԵՐ.—Իզմար կը գրէ թէ Կէյպզէէն, Դարթալէն, Թաշլայէն ու շրջականերէն անցած ոչխարները գողերու կողմէ կը գողցուին, որով Պոլիս բերուած ոչխարներուն թիւը կը պակսի։

ԱՐԿԱԾ.—Պաղչէ Դարաս, խանութի Մէհմէտի աշակերտը՝ պարսիկ Ալի սրճարանին պատուհանը գոցած ատեն, ապակին կոտրելով ձախ թեւէն ծանրապէս վիրաւորուեց ցաւ և հիւանդանոց ղրկուեցաւ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Կարապետ էֆ. Իւթիւճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 95 ղրշ. նուիրած է հիւանդանոցիս Ազն. այրի տիկին Նեվրիկ Ց. Ծերունեան ի Ռուսճուգ։

*** Հանգուցեալ Աւագ էֆ. Պարոն Վարդանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 54 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Ազն. Տեարք Պարսամեան եղբարք։

(Կնիք)

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութենէն կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 2 Օգոստոս.—Կը ծանուցուի թէ կարեւոր ճակատամարտ մը տեղի ունեցած է Հայշէնկի մօտ։ Ռուսք ճարտնական առաւելակշիռ ուժերուն առջեւ նահանջեցին 400 հոգի կորսնցնելէ ետք։

—Բորթ Արթուրի առջեւ անընդհատ կը կռուին։ Արդիւնքը գիտնալ կարելի չէ։ Ռուս նաւաբաժնէն լուր չկայ։ Զէ հաստատուած ծովամարտի մը զրոյցը։

ՎԻԵՆՆԱ.— Երեքշաբթիէ ի վեր սոսկալի կռիւ մը կը մղուի Բորթ-Արթուրի շուրջ։ Մեծամեծ վնասներ կան։ Արդիւնքին մասին լուրերը հակասական են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թոքիոյէ հեռագիր մը կը վաստահեցնէ թէ ծովակալ Թոգոյի նաւատորմը քանեց երկու չոգենաւ որոնք թորպիլլահալածներու պաշտպանութեամբ դուրս ելած էին Բորթ Արթուրէն, ոչ-պատերազմիկ ուղեւորներով։

—Բեթերսպուրկէ կը ծանուցուի թէ ծովակալ Ալեքսեվի Վլատիվոսթոքի այցելելուն նպատակն է ծովակալ Սբրիտլովի հետ ուսումնասիրել տեղւոյն կացութիւնը և խորհրդակցիլ ռուսական Ա. բանակին Վլատիվոսթոքի վրայ համախմբման մասին։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Անձրեւնէ ու ղանակին պատճառաւ Բուրբաթքին իր նախորդ ծրագրին դարձաւ, այսինքն Մուքդէնի վրայ նահանջել։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վլատիվոսթոքի նաւաբաժնին բռնած Արապիա գերմանական չոգենաւը ո՛չ թէ Սոքոհամ այլ Հոնկ-Քանկ գացեր է։ Տէրերը վնասի հատուցում պիտի պահանջեն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Շանկայէն կը հեռագրեն թէ ռուսական 10 զրահաւորներ անվընաս կը գտնուին Բորթ-Արթուրի ներքին նաւահանգիստը։ Ճարտնական թորփիլլաւորուն յարձակումներէն ռուսական 4 մարտանաւ վնասուեր են։

—Ռուսական Սիվուչ թնդանօթակիրը Թիկո-Շանկ-Զայ կը գտնուի։ Զէնքերը և այլն չեն պարպուած։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Զարը Ա. կարգի Մ. Աննա պատուանշանը շնորհեց Բորթ Արթուրի նաւաբաժնին հրամանատար Վիթէֆթի ծովակալին։ Նաեւ սուր մը՝ Լուչէսքի ծովակալին Բորթ-Արթուրի նաւահանգիստը և մուտքը միշտ պաշտպանելու համար։ Վլատիվոսթոքի նաւաբաժնին հրամատար գնդ. Ռայցէնշթայն Գ. կարգի ծովակալի ատիճանին բարձրացաւ։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՄԵՍ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Էֆ. (Ատաբազար).— Գիրքերը ղրկեցինք։ Փոխարէն անհամբեր կը սպասենք բաժնեգիններուն։ Ո՛վ որ կը յապաղեցնէ իր վճարումը անմիջապէս իմացուցէք անունը որ դադրեցնենք թերթերու առաքումը, որովհետեւ մենք ապառիկ գործ չունինք։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

20/2 Օգոստոս 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	92.08
Ամէնէն բարձր գինը	92.18½
» վար գինը	92.02½

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	120.12
Երէկուան բարձր գինը	120.37
» վար »	120.—
Ռուսական	91,50
Ճարտնական	73.—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա	280.—
» » » Բ	267.—
Բարաք	512.
Պանք Նաս. Կրէս.	431.—
Թրամվայի Բամնեթուղթ	6.02
Բէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	378.—
Անատօլ. Երկ. բամնեթ. Ա.Ո.	11.80
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.20

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.05
Անգլիական ոսկի	109.33
Ֆրանսական ոսկի	87.05
Քրիմից	51.05
Նոր մէճիտիյէ	103.10
Բօլ	89.20
Ռուպլի թղթադրամ	8.68
Լոնտոն 3 ամիս	110.15
Բարիզ »	22.87½

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ՈՒՇՊՈՒՐ

Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՔԱՂԱՔԱՑԻ

— Եւ իրաւունք ալ ունէիք, վրայ բերաւ Լուիզ տրտում դէմքով մը։ Ես ալ գիտեմ թէ ո՛րչափ ծանրակշիռ են իմ խօսքերս և ո՛րքան ազնուութեամբ կ'ունկնդրէք զիս ժամէ մը ի վեր։

— Եւ սակայն, չեշտեց դատաւորը, պարապ տեղը կը վատնենք մեր ժամերը։ Գոնէ Բիէռ Ռիգառի անմեղութեան մասին ալ ապացոյց մը չտուիք մեր ձեռքը։

— Եթէ կ'ուզէք, կէս ժամէն կրնաք ամէնէն զօրեղ ապացոյցը ստանալ այդ մասին։

—Ի՞նչպէս։

—Զինքը հիւրընկալող բարեկամուհիին տունը մարդ կը ղրկէք և հարցնել կուտաք թէ ոճրին գիշերը երկու ձրկնորսներ Բիէռ Ռիգառ անունով մէկը բերին թէ ոչ։ Տան մէջ կը բնակի նաեւ բժշկութեան ուսանող մը, որ խղճմտօրէն խնամեց զինքը և մահուընէ ազատեց։ Անոնք կրնան այս բանները հաստատել և միանգամայն վկայել թէ ամբողջ գիշերը ե՛ս էի որ իր քով հսկեցի և հետեւեալ առտու Բիէռ այդ տունէն էր որ ուղղակի Սէպաստիէն փողոցի իր բնակարանը գնաց, ուր ոստիկանութեան գործակալները ձերբակալեցին զինքը։ Եթէ այս ըսածներս ստուգուին, պիտի համոզուիք իսկոյն թէ Բիէռ Ռիգառ անմեղ է, և թէ հարկ է օգնել այդ տարաբախտ երիտասարդին, որպէս զի զոհ չերթայ իր թշնամիներուն նսրանոր դաւադրութեանց։ Վստահ եմ որ դուք չպիտի զլանաք ձեր օժանդակութիւնը, և հարցաքննութիւնը պիտի յետաձգել տաք, մինչեւ որ մենք մեր կողմէն ամէն խուզարկութիւն աւարտենք։

Դատաւորը, որ խոր մտախոհութեանց մէջ ընկղմած կը թուէր, գլխովը հաւանութեան նշան մը ըրաւ և մտերմական չեշտով մը,

— Հարցաքննութիւնը յետաձգել չըլլար, տիկին, ըսաւ։ Միայն, սա՛ չափը կրնամ ընել որ ես ուղղակի բանտ կ'երթամ և հոն կը հարցաքննեմ զինքը, փոխանակ ոճրագործներու պէս մինչեւ հոս բերել տալու։

—Շնորհակա՛լ եմ, շնորհակա՛լ եմ, մրմնջեց Լուիզ դատաւորին ձեռքերը բռնելով, եթէ ըսէք իրեն թէ ես ձեզ տեսնելու եկայ հոս և ամէն բան յայտնեցի ձեզ, ալ լուռ չի կրնար մընալ ան։ Կ'ուզեմ որ թշուառ տղան պահէ միշտ իր արիութիւնը, և ապահով ըլլայ թէ ես չեմ մոռցած երբեք զինքը։

— Այդ ապահովութիւնը իրեն ներշնչել դժուար չէ, վրայ բերաւ պաշտօնատարը, բայց երրորդ անգամ ըլլալով կը կրկնեմ թէ դեռ բացորոշ բան մը չըսիք թէ ի՞նչ յարաբերութիւն կայ Լիւսրոյ ընտանիքին և այս ոճիրը գործողներուն միջեւ։ Այդ կէտը ճշդել անհրաժեշտ է, որովհետեւ ես չեմ կրնար իրողութիւններուն հանդոյցը քակել, մինչեւ որ խնդրոյն ամէն մանրամասնութիւնները լաւ մը չըմբռնեմ։ Խօսեցէք ուրեմն, տիկին, վարանելու պատճառ մը չունիք։ Հարցաքննիչ դատաւորներն ալ խստասիրտ անձերն են...։

—Կը վախնամ, կը վախնամ, թոթովեց եղկելի կինը կուրծքէն խոր հծծիւն մը հանելով։

—Ըսել է որ վախնալու պատճառ մը ունիք, չեշտեց դատաւորը տեսակ մը անձկութեամբ։

Լուիզ ցնցուեցաւ և աչքերը խոնարհեցուց այն սպառնալի նայուածքին առջեւ, զոր պաշտօնատարը կ'ուղղէր իրեն։ Յետոյ մտրմաքալի ձայնով մը,

—Ա՛խ, հառաչեց, եթէ գիտնայիք թէ ի՞նչ դառն ցաւեր հալումաշ կ'ընեն զիս, պիտի գթայիք իմ վրաս և պիտի ներէիք իմ վարանոտ ընթացքիս։ Բայց քանի որ կը հրամայէք ինձ խօսիլ և ամէն բան յայտնել բացորոշապէս, կը հպատակիմ ուրեմն ձեր հրամանին, և կը վստահիմ ձեզ գաղտնիք մը, զոր քսանըհինգ տարի շարունակ սրտիս խորը պահեցի։ Միայն թէ պիտի խնդրեմ որ այսօր չտիպէք զիս, վասն զի ամենեւին ոյժ և կարողութիւն չէ մնացած վրաս։ Եթէ հանիք վաղը կէսօրէն ետքն ալ ունկնդրութիւն մը շնորհել ինձ, այդ կէտն ալ կը պարզեմ ձեզ, գիտնալով որ Արդարութիւնը, զոր կը մարմնացնէք ձեր վրայ, պիտի կրնայ ամէն կնճիռ լուծել և պաշտպանել անմեղութիւնը...։

(Շարունակելի)

Առեւտրական Կեանքը

Աժան բնակարաններու խնդիրը

Բնակարանի եւ գործատեղիի հեռաւորութիւնը

Մեր դրամատէրները

Թէ ի՛նչ պէտք է մեր գործաւորին՝ աժան բնակարանէն առաջ

Բնակարանի խնդիրը երեք տեսակէտով վերաբերում ունի մեր գործաւոր ու արհեստաւոր դասուն հետ, — դիրքի, վարձքի ու սեփականութեան տեսակէտով։ Մեր գործաւորներուն ու արհեստաւորներուն այս երեք կէտերու մէջ գտնուած պայմանները զատ զատ աչքէ անցընենք։

Գործաւորի մը համար ամէնէն կարեւոր խնդիրը իր բնակարանին դիրքը, և իր բնական ունակութիւնն՝ աշխատած գործատեղիէն ունեցած հեռաւորութիւնն է։ Մեր գործաւորներուն ու արհեստաւորներուն չատերուն զբաղումը Պոլսոյ կեդրոնը կամ մերձակայ վայրերուն մէջ է, և անհրաժեշտ պէտք մըն է որ անոնց բնակարանն ալ կեդրոնին մէջ կամ չատ մօտը ըլլայ, ու այսպէս ալ եղած է։

Մեր գործաւորները, որոնց ընթացքին և գործելու եղանակին քննադատելի կողմերը կը հրապարակենք երբեմն, աշխատութեան կողմէ գեղեցիկ օրինակներ կրնան ըլլալ Եւրոպացի այն գործաւորներուն, որոնք 8 ժամէ աւելի չեն աշխատիր։ Անոնց մէջէն առնե՛ք՝ օրինակի համար՝ դերձակը կամ կօշկակարը, մանաւանդ այս վերջինները որոնք չատ լաւ անուն մը չունած չեն իրենց ոյ-գովելի արարքներով։ Ասոնք չահածնին անհաւիւ կը մխեն, չաբաթը երկու օր հանգիստ կ'ընեն, կիրակիէ զատ երկուշաբթի օրերն ալ չեն գործեր, սակայն եթէ գործի սկսին, ի պահանջել հարկին, չաբթուն մնացեալ հինգ օրը օրական տասնըմէջ ժամ չարունակ կ'աշխատին անդուլ և այսպէս ամիսներով։ Եթէ ամուրի են, գործատէրին կը մնան գիշերը, իսկ եթէ ամուսնացեալ են ու տուն կ'երթան, առաւօտուն արշալոյսին, մանաւանդ ձմեռը՝ ձիւնին ցուրտին՝ լապտերով կուգան գործատեղի և այս պատճառով ստիպուած են կա՛մ իրենց աշխատած տեղին վրան և կամ խիստ մօտակայ թաղ մը բնակիլ։ Մեր գործաւորներուն մեծ մասին զբաղումը կը պահանջէ առատուն կանուխ երթալ գործի և իրիկունը ուշ վերադառնալ. այս տեսակէտով բոլորովին անյարմար է Հայտար Փաշա, Էրէն գիւղ ժամն բնակարաններ չինել ասոնց, ինչպէս առաջարկուած էր, որովհետեւ հոն ո՛չ թէ ժամն բնակարան այլ մինչեւ իսկ եթէ ձրի աբառքման մը տուէր անոնց, իրենց գործը չպիտի ներէր հոն բնակելու համար ընդունիլ զայն։ Արդէն Եւրոպիոյ մէջ ժամն բնակարաններ չինելու պէտքին բո՛ւն չարժառիթը՝ քաղաքի մը կեդրոնին բնակչաց ու չէնքերուն հեռզհեռտէ խճողիլը ու քաղաքներու մօտ հաստատուած մեծ գործարաններու չատնալն է։

Վարձքի տեսակէտով՝ Պոլսոյ գործաւորք ու արհեստաւորք լաւ պայմաններու մէջ են, հակառակ այն ընդհանուր գանգատին զոր կը յայտնեն Պոլսոյ բոլոր վարձակալները։ Ասոնց համար աշխարհի վրայ միակ երջանկութիւն մը կայ, այն է տան տէր ըլլալ, և աշխարհի ամէնէն ծանր բանն է ամէն ամիս տան վարձք վճարելը։ Շատ անհիմն գանգատ մըն է այս։ Արդարեւ սեփական տուն մը ունենալը մեծ բարիք մըն է գործաւորին համար, բայց բանաւոր չէ իրենց տրուտունջը՝ վճարուած վարձքին համար։ Եթէ ուշի ուշով հաշուենք ու քննենք կը տեսնենք թէ Պոլսոյ տուներու վարձքը, միջին հաշուով, գործաւորներուն տունի պիւտճէին $^1/_5$ը կը կազմէ։ Օրական 15 ղրուշ առնող գործաւոր մը, որ ամիսը 400 ղրուշ կը վատակի ըսել է, ընդհանրապէս 4 մէճիտիէ վարձքով տուն կը նստի և կամ իր վիճակը կը ներէ տալ։ Լաւ մը դիտցէք ու զննեցէք անոնց պիւտճէին և պիտի տեսնէք որ այս համեմատութիւնը ո՛րքան ճիշտ է։ Մեր գործաւորները տունի վարձքի համար՝ բաղդատմամբ Եւրոպիոյ մայրաքաղաքներուն գործաւորաց վճարածին — օրական տարբերութիւնն ալ հաշուոյ մէջ դնելով — չատ քիչ է։ Հոս գործաւոր մը 3—4 մէճիտիէ վճարելով կրնայ տունի մը մէջ մէկ կամ երկու սենեակ, իսկ 5—6 մէճիտիէ վճարելով իրեն յարմար տուն մը ամբողջովին վարձել, ինչ որ անկարելի է ընել Եւրոպիոյ մայրաքաղաքաց մէջ, կրկնապատիկն ու եռապատիկը վճարելով։

Մեր գործաւորներուն կամ արհեստաւորներուն վարձքի մասին յայտնած գանգատը անտեղի է նաեւ։ Ամէն ամիս իրենց աշխատութեան վարձքին $^1/_5$ը՝ 4-5 մէճիտիէ՝ ամբողջովին տունի վարձք տալ՝ դժուար կուգայ անոնց ու կ'ըսկսին նեղուիլ ու տրտնջալ։ Սակայն նոյն գործաւորը այնքան ու ա՛լ աւելի մեծ գումար մը ամենայն սիրով կը ծախսէ անպէտ ու ՀԱՍԱԿԱՐ բաներու։ Շատ հազուագիւտ է գտնել գործաւոր մը որ օրը 2-3 ղրուշ օղիի, ծխախոտի, խաղի և այս կարգի ուրիշ աւելորդ բաներու չտայ յօժարակամ, մինչ երբ կարգը գայ նոյնքան գումար մը վճարելու իր նստած տան վարձքին,— այն նուիրական յարկին ուր իր ընտանիքը պատսպարուած է— այն տանն կ'սկսին զայրոյթն ու գանգատը, որոց պատճառը ո՛չ թէ վարձքին ժան կամ սուղ ըլլալն է, այլ վատնուած դրամը ծախսելու հաւիւ մը, տունի ծախքի պիւտճէ մը չունենալն է։

Եթէ Պոլսոյ տուներու վարձքը փոխանակ ամսական գանձելու, չաբաթական գանձուէին, ինչպէս է Անգղիոյ մէջ ու Պոլսոյ քանի մը հրեայ թաղերու մէջ, այն ատեն վարձքերու վճարումը անդգալի կ'ըլլար ու գանգատը գրէթէ կը վերնար, որովհետեւ, ինչպէս ըսինք, եղած գանգատը ո՛չ թէ վարձքին գինէն, այլ գործաւորներու անհաւիւ ծախսէնէն և ամսոյն մէջ ձեռք անցած դրամը վատնէլէն ու ամսագլխուն նեղուելէն յառաջ կուգայ։ Վերջապէս Պոլսոյ մէջ վարձքերը ժան են և աւելի ժան կարելի չէ որ ըլլայ։

Գործաւորին իրեն սեփական տուն մը ունենալու կէտին մէջ դիտելի գլխաւոր պարագան այն է որ մեր գործաւորները, որոնք գործի նուազութենէ, վատակի անբաւականութենէ կը տրտնջան չատ անգամ, կրնան իրենց անական ծախքերէն կարեւոր խնայողութիւն մը ընել. եթէ կրնան՝ կարծենք թէ խոհեմութիւն չէ խնայողութիւն մը,—որ ապագայ դրամագլուխի մը սերմն է—յատկացնել տունի մը, մինչ անդին գործաւորը ա՛լ աւելի կարեւոր պէտքեր ունի։ Ամէն օր գործի մէջ փորձով կը տեսնենք ճարպիկ բայց թերի ու հնօրեայ գործիքով աշխատող ու ըստ այնմ վարձատրուող գործաւորներ, նաեւ կը տեսնենք հրապարակի վրայ արհեստաւորներ որոնք փոքր դրամագլուխ մը —40-50 ոսկի— չունենալնուն համար ստիպուած են իրենց գործին նախանիթը սուղ և ապարիկ գնել ու պատրաստուած գործը ժան ծախել ու այսպէս իրենց արդար վաստակին կէսին միայն տիրանալ։ Վերջապէս երկար պիտի ըլլայ թուել հոս այն գործաւորները, որոնք փոքր դրամագլուխ մը (հնչուն դրամ, գործիք, մեքենայ) չունենալնուն համար իրենց շահելիք գումարին կէսը չեն կրնար ստանալ։ Գործաւորը տանտէր մը ընելու գաղափարը խիստ գովելի է, բայց երբ տեսած ենք արհեստաւորներ, որոնք տուն մը ունենալու փափաքով իրենց խանութին հիմը խախտած, գործերնին կորսնցուցած, փճացած ու ապա այս տունը վաճառով ծախելու ընտրեալ են, համոզուած ենք թէ պէտք է նախ գործելու, շահելու միջոցներն ապահովել ու յետոյ սեփական տուն մը ունենալու պատրաստուիլ։ Մեծ, անահման բարիք մըն է մեր գործաւորները խնայողութեան վարժեցնել, անոնց փոքր խնայողութիւնները պահպանելու համար միջոցներ պատրաստել, պանքներ հաստատել ու այսպէս կազմել անոնց համար դրամագլուխներ որոնցմով գործաւորն իր գործին մէջ յաջողելով, յառաջդիմելով պիտի կրնայ իր ուզած տեղն իրեն բընակարան մը չինել։

Մեր գործաւորներու բնակարանի մասին գտնուած պայմանները ցոյց տալէ յետոյ քննենք անոնց օգտակար ու ազնիւ գործ մը ընելու մասին մեր դրամատէրներուն տրամադրութիւնը։

Որքան որ գիտենք, մեր դրամատէրները, մեծ թէ պզտիկ, կը բաժնուին երկու կարգի։ Մին կասկածոտ, անվստահ, առեւտրական ու ճարտարային գործերու դրամ դնելէ խրտչող։ Ասոնք իրենց դրամին տարեկան 2-3 % տոկոս մը ապահովելու համար կալուած կամ արժէթուղթ կը գնեն կամ մեծ պանքներու միայն կը յանձնեն։ Ամէն բնակարաններ չինելու, գործաւորին վարձու տալու, և արժէքին համար մասնավճարներ առնելու—որ կարծուածէն չատ աւելի դժուար ու ձանձրացուցիչ գործ մըն է,—տրամադրութիւն ունեցող մը ասոնց մէջ գտնել բնաւ յուսալի չէ։ Միւս կարգի դրամատէրները, բաց ի առեւտրական-դրամական գործով զբաղողներէ, կէս վաշխառուներ են։ Ասոնք իրենց տրուած դրամին կրկին արժէքովը գրաւ մը կ'առնեն, տուն մը խաթիճեն ֆէրաղ ընելով դրամ կուտան, և օր մըն ալ տունը բոլորովին իւրացնելու հաւանականութենէ զատ, իրենց դրամին օրինական տոկոսին կրկնապատիկը տոկոս կ'առնեն։ Ասոնց մէջ անկարելի է գտնել դրամատէր մը որ իր դրամին տարեկան 5-6 % տոկոս մը առնելու համար ժան բնակարանի դրամ յատկացընէ, տուն չինէ, վերջապէս չնչին շահու մը համար անվերջ ու անսահման նեղութիւն ստանձնէ։

Մեր գործաւորները, արհեստաւորները պէտք ունին իրենց գործին մէջ կատարելագործուելու, պէտք ունին նոր գործիքներու, և արհեստական նորութեանց տեղեկանալու և այս պէտքերը գոհացնող ո՛ և է ձեռնարկ, մեր կարծիքով, աւելի օգտակար ու արդիւնաւոր կ'ըլլայ քան ժան բնակարանները, որոնց անմիջական պէտք չկայ առ այժմ։

ՎԱՀՐԱՄ

Կերպասի Հրապարակը

Տեսութիւն

Առուտուրի ոգեւորութիւնը տակաւին փափաքուած վիճակի մը չէ հասած. գաւառէն հասնող ճամբորդներ և նմոյշով տրուած ապսպրանքներ հաղիւ կը կենդանացնեն կերպասի ներկայ հրապարակը։ Ամէն վաճառատուն իր տեսակը քիչ չատ չինած է ժամանակին, ու մէկ կողմէ Եւրոպայէն ճամբայ հանուած հակերը իրենց առաջուներեմբ՝ յոյս կը ներշնչեն վաճառականին թէ գործերուն տարբացած միջոցին կարելի պիտի ըլլայ դիզուած սքոճովը չնչաղ գործառնութիւններու մասնել։ Հիմակուհիմայ, կայուն ըսուելու չափ դանդաղ կերպարանք մը ունի հրապարակը. օգոստոսին կէսէն՝—ինչպէս ամէն տարի—մինչեւ ձմեռնամուտ ապրանքի խնդրանքը կը չատնայ, ու կը ծախսին ընդհանրապէս վերարկուցու հատ չայաքներ, քասթորներ, թրիքօ, մօսքօվա և ապա չայաք (army cloth)։ Այս վերջինին սպառումը ամէնէն առատն է գաւառներու մէջ. և որպէս զի ժամն տեսակի մը համար գնողը չահ մը գոյացնէ ճամբու ծախսէն՝ ապրելու, երբ զգաց որ բրտէնկօդին քղանցքը կը քաշէին։

Ասոնց դարձան յանկարծ։ Ֆիֆին էր։

—Կարգը ձերն է անցնելու, բաւ ստահակը ցած ձայնով։

—Միքո՞ն։

—Միւս կողմը հասա։

—Է՛ ուրեմն, սպասէ։

—Ինչո՞ւ։

—Կ'ուզեմ մեռցնել սա մարդը։ բաւ Սուֆլար ցոյց տալով Պէրդօնը, զոր Միլօրտ արդէն իր թեւերուն մէջ կ'առնէր բացուածքին մօտ հանելու համար։

—Օ՛հ, բայց ո՛չ, ժամանակը կ'անցնի, փախէք, ապա թէ ոչ կը պռռամ։

—Դուն առաջ անցիր։

—Ամենեւին։ Ձեր գլուխը վտանգի մէջ է, բայց իմ՝ ո՛չ։

—Լա՛ւ, բայց դանակս առ և եթէ տեսնես որ դիմացի երդիքն հանելէս առաջ գլուխս մը երեւի հոս, զա՛րկ։

—Շատ աղէկ։ Հիմա գացէք։

Երբ առանձին մնաց, Ֆիֆի նայեցաւ դանակին, իր սիրական խօսքը կրկնելով.

—16 տարու չկամ։ Առանց դատողութեան կը գործեմ։ Օ՛ն։

Այս միջոցին, Պէրդօն իր ռրաէնկօդը կը հանէր աւելի դիւրաւ անցնելու և իր չարժումներուն մէջ ազատ ըլլալու համար։

Այս նախզգուշութիւնը փրկեց զինք։ Ֆիֆի նշմարեց որ Սուֆլար իր ընկերներուն միացած էր։

—Շնորհակալ եմ, մրմռաց։ Ամէնէն ստիպողականն է ազատիլ այս մարդոց ձեռքէն։

Եւ վազեց պատուհանը։

—Զգուշացիր, բաւ Լբսաժ, սանդուղը վանգուեցաւ Սուֆլարի ծանրութեան տակ։

—Հեռու պիտի չերթաս, կը մըրմռար Սուֆլար ջղուտ ձեռքին մէջ սեղմելով դանակին կոթը։

Եւ աչքը բացուածքին վրայ սեւեռած, վայրագ անհամբերութիւնով մը կ'սպասէր այն պահուն ուր Պէրդօնի գլուխը պիտի երեւէր, հաստատապէս որոշած ըլլալով դանակը մխել տարբախտ մարդուն կոկորդը։

Այս սպանութիւնը ի գործ դնելով, ո՛չ միայն տեղի կուտար չար բնազդումի մը, այլ անոր մէջ կը տեսնէր իր և իր մարդոց ապահովութեան միջոց մը, իր թշնամիները կեցնելով սարսափի և յուսահատութեան տպաւորութենէն, զոր պիտի ունենային, և ամէն բանէ առաջ պարտաւորելով զանոնք որ զբաղին իրենց ընկերով։

Սուֆլար, անհամբերութենէն եռալով, ակնարկովը կը լափէր երիտասարդը որ հաղիւ վայրկեան մը ունէր ապրելու։

Ամէն դարձա յանկարծ։ Ֆիֆին էր։

—Շատ աղէկ։ Հիմա գացէք։

Երբ առանձին մնաց, Ֆիֆի նայեցաւ դանակին, իր սիրական խօսքը կրկնելով.

—16 տարու չկամ։ Առանց դատողութեան կը գործեմ։ Օ՛ն։

Այս միջոցին, Պէրդօն իր ռրաէնկօդը կը հանէր աւելի դիւրաւ անցնելու և իր չարժումներուն մէջ ազատ ըլլալու համար։

Այս նախզգուշութիւնը փրկեց զինք։ Ֆիֆի նշմարեց որ Սուֆլար իր ընկերներուն միացած էր։

—Շնորհակալ եմ, մրմռաց։ Ամէնէն ստիպողականն է ազատիլ այս մարդոց ձեռքէն։

Եւ վազեց պատուհանը։

—Զգուշացիր, բաւ Լբսաժ, սանդուղը վանգուեցաւ Սուֆլարի ծանրութեան տակ։

—Հեռու պիտի չերթաս, կը մըրմռար Սուֆլար ջղուտ ձեռքին մէջ սեղմելով դանակին կոթը։

Եւ աչքը բացուածքին վրայ սեւեռած, վայրագ անհամբերութիւնով մը կ'սպասէր այն պահուն ուր Պէրդօնի գլուխը պիտի երեւէր, հաստատապէս որոշած ըլլալով դանակը մխել տարբախտ մարդուն կոկորդը։

Այս սպանութիւնը ի գործ դնելով, ո՛չ միայն տեղի կուտար չար բնազդումի մը, այլ անոր մէջ կը տեսնէր իր և իր մարդոց ապահովութեան միջոց մը, իր թշնամիները կեցնելով սարսափի և յուսահատութեան տպաւորութենէն, զոր պիտի ունենային, և ամէն բանէ առաջ պարտաւորելով զանոնք որ զբաղին իրենց ընկերով։

Սուֆլար, անհամբերութենէն եռալով, ակնարկովը կը լափէր երիտասարդը որ հաղիւ վայրկեան մը ունէր

Ծովային վաճառականութիւն

Գաղափարք

Սամսունի առեւտրական շրջանակին մէջ գտնուած նաւահանգիստներն են արեւելեան կողմը՝ Իւնիա, Ֆաթսա և Թէրմէ, ու արեւմտեան կողմը՝ Քում-ճուազ, Սինոպ, Ինէպոլի։

Ֆաթսայի ծովածոցը կը գտնուի եաղուպի և Քարէճէքի հրուանդաններուն միջեւ։ Այս վերջինը, որ առաջինէն 10½ մղոն հեռու կը գտնուի, ծովածոց մը ունի որ Քարէճէքի հրուանդանէն քիչ հեռու շինուած Ֆաթսա փոքր քաղաքին անունը կը կրէ։ Մուտքն խորութիւնը 60.90 գրկայափէն աւելի է, և նոյն իսկ եզերքին մօտ, 25 գրկայափ խորութիւն կայ։

Իւնիայի ծոցը, որ Քարէճէքէն 9 և Եաղուպէն 17 մղոն հեռու է, շինուած է Թաշխանա Պուրնու հրուանդանին արեւելեան մասին վրայ, գեղեցիկ ձորակի մը բերանը, որուն խորը կը նշմարուի ՃԷՆԷՎԻզ Քալէ կոչուած լեռ մը։ Հրուանդանին արեւմտեան կողմէն կէս մղոն հեռու կը գտնուի կղզեակ մը, ուր Ս. Նիկողոսի նուիրուած եկեղեցի մը կայ։ Հրուանդանը շրջապատուած է ժայռերով որոնցմէ զգուշանալու համար 100-150 մէգր հեռի գըտնուելու է։ Հեռաւորութիւնը իրը 1½ մղոն է այս հրուանդանին ծայրէն մինչեւ քաղաքին վերջացած մասը։ Մովը հոն չատ խորունկ չէ։ Մէկ մղոն անդին 6 գրկայափ է։ Հիւսիսային և հիւսիսային արեւմտեան հովերը չատ վտանգաւոր են և նաւահանգստին մէջ անհրաժեշտ կը դարձնեն երկու խարիսխներու գործածութիւնը։ Ինչպէս կը տեսնուի, Ֆաթսայի և Իւնիայի ծոցերը իրարմէ չատ հեռու չեն և այս երկու քաղաքները, որ գրէթէ նոյն բնակչութիւնն ունին, միեւնոյն տեսակ վաճառականութիւն կ'ընեն և առեւտրական միեւնոյն կարեւորութիւնն ունին, ծովային վաճառականութեան տեսակէտով։ Քանի մը տարիէ ի վեր շոգենաւային ընկերութիւնք կանոնաւոր երթեւեկ մը հաստատած են այս երկու նաւահանգիստներուն համար։ Վերջերս մանաւանդ Մահսուսէ, Աւբստրիական Լոյդ և Բաքէ օգտակար դատած են կանոնաւոր երթեւեկներ հաստատել։ Եթէ այս շոգենաւային ընկերութիւնք առ այժմ տարեկան 40-50 հազար ֆր.ի գործառնութիւն միայն ունին, բայց ապագային մէջ լաւագոյն արդիւնքներ ձեռք պիտի ձգեն։ Միւս շոգենաւային ընկերութիւններն ալ երբեմն խարսխել կուտան հոս իրենց նաւերը, գլխաւորապէս Մէսաժերին, որուն շոգենաւերը տարին 16-17 անգամ կը հանդիպին այս նաւահանգիստները։

Թէրմէի, Սինոպի և Ինէպոլուի նաւահանգիստներուն և անոնց առեւտրական գործառնութիւններուն վրայ՝ յաջորդ անգամ։

Առեւտրական հրապարակ

Գաղութք

(Շաբթուան կացութիւնը)

Իզմիր, Յուլիս 17/30

Գարի.— Շաբթուս ժամանած են Այտընի երկ. ճամբով (տեղական) 20000 պարկ, Դասապայի Երկ. ճամբով 33640, ծովու և ցամաքի ճամբով 4360, ընդամէնը 58000։ Անցեալ շաբթուընէ մնացած էր 43000 պարկ. շաբթուս մէջ ծախսուեցաւ 43000 պարկ։ Նոյնպէս ժամանեց 2866 պարկ Ուշաքի ապրանք և ծախսուեցաւ անցեալ շաբթուընէ մնացած ապրանքին հետ 3866 պարկ։ Օրուան գիներն են. — էքսբրա 14—15¼ ղրշ., Ա. 13—13¾, Բ. 11¾—12¾, Գ. 10½—11½, ստորին 9—10¼ ղրշ.։ Իսկ Ուշաքի ապրանաց գիներն են՝ Ա. 13—14, Բ. 12¼—12¾ ղրշ.։

Ցորեն.— Այտընի երկ. ճամբով 3060 պարկ, Դասապայի երկ. ճամբով 80, ծովու ճամբով 2480. անցեալ շաբթուընէ մնացած ապրանքն էր 30000 պարկ։ Շաբթուս մէջ ծախսուեցաւ 8620 պարկ։ Այս շաբթու հրապարակին վրայ բաւական խնդրանք կար։ Երրորդ տեսակ ապրանքները չատ դժուարաւ կը ծախսուին։ Ընթացիկ գիներն են. Ուշաք 52—69, Մերսին 51—56, Տեղական 54—66։

Բակլա.— Ժամանում Այտընի երկ. ճամբով 9240 պարկ, Դասապայի երկ. ճամբով 19500, ծովու ճամբով 460։ Ծախսուեցաւ 28200 պարկ 30¼ և 30⅜ փարայէն։ Սակարանը գոցուեցաւ 30¼ փարայով։ Ապրանք ծախսող չատ, բայց առնող չկայ։ Վերջին պահուն 5000 պարկ եւս ծախսուեցաւ։

Բամբակ.— Ժամանում Այտընի երկ. ճամբով 34 հակ, Դասապայի երկ. ճամբով 47։ Անցեալ շաբթուընէ չծախսուած ապրանք 1800 հակ։ Ծախսուեցաւ 247 հակ։ Հրապարակին վրայ երթալով ապրանք չմնալուն՝ գիները քիչ մը վրայ դրին, ինչպէս էքսբրա 390—400, Ա. 360—380, Բ. 340—350, Գ. 315—330։

Շուտմայ.— Ծախսուեցաւ 400 պարկ 84—90 փարայէն։

Ձեթմակ տարը.— Ծախսուեցաւ 1000 պարկ 38—40 փր.էն։

Եուլաֆի, բամբակի կուտի են. վրայ գրէթէ բնաւ գործառնութիւնք չեղան։

** Շաբթուս դերձանի ու մանիֆաթուրայի հրապարակին վրայ ալ բաւական գործառնութիւն կար։

Ս. Ե.

ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

Պարզ Խօսքեր

Քանքար

Դպրոցական արձակուրդին առթիւ չատ ի դէպ կը գտնենք քանի մը խօսք ընել... խավիարի վրայ։ Պատճառը կը հասկնաք, այս քանի մը տողերը կարդալէ ետքը։ — Խավիարը սննդական պատրաստութիւն մըն է, քանի մը տեսակ ձուկերու, բայց գլխաւորապէս թառափի հաւկիթներէ չինուած։ Երկու տեսակ խավիար կայ, — սովորականը և ճնշուածը։ Առաջինը չինելու համար, հաւկիթները պարզապէս կը ձգուին քացախի մէջ։ Միւս տեսակը կ'ենթարկուի հզօր ճնշումի մը և յետոյ կը դրուի տակառներու մէջ։ Բայց հաւկիթները նախապէս կը ձգուին աղլուրը, յետոյ կը հանուին և կը չորցուին։ Խավիարը ռուսական ծագում ունի և չատ կ'սպառի Ռուսիոյ և Թուրքիոյ մէջ և Գերմանիոյ ու Իտալիոյ քանի մը մասերուն մէջ։ Անգլիա և Միացեալ Քիշ կը գնեն։ Խավիարը ռուսական քանի մը քաղաքներու և մանաւանդ Աստրախանի համար արտածութեան գլխաւոր նիւթն է։ Այս վաճառականութիւնը տեղի կ'ունենայ Կասպից ծովու և Վոլկայի ճամբով։ Խավիարը կը կազմէ բնասպիտակերպ նիւթերով և ճարպերով հարուստ սնունդ մը որ չատ դիւրամարս է։ Ստամոքսի ցաւ ունեցողները, նոր ապաքինողները և տղաքը կրնան օգտակարապէս գործածել փոքր քանակութեամբ։ Խավիարը իր բարձր գինին և ազդու համին պատճառաւ համեմ մըն է մանաւանդ քանի ճշմարիտ սնունդ մը։ Արդեօք ասո՞ր համար է որ խավիար ծախող կը յորջորջուին մեր այն ուսուցիչները, որոնք իրապէս բան մը սովրեցնելու համար չէ որ պաշտօն ստանձնած են, այլ՝ քանի մը ամիս դասաւանդելու համար որոշուած ժամերը կը լրացնեն ո՛ և է կերպով, այսինքն հանեմ մը միայն կուտան և այս մասկերեւութային աշխատութեան հետ խոտորնակ համեմատող ամականներ կ'ստանան առանց խղճահարութեան։ Նոր տարեշրջանին առթիւ, դպրոցական վարչութիւններու անուշ պիտի զգուշանան խավիար ծախող ուսուցիչներէ, որովհետեւ մեր տղաքը կրթ. համեմի չէ որ պէտք ունին, այլ ճշմարիտ սնունդի։

ՍԻՄԷՈՆ ՄԵՐՈՒՆԻ

Տեր եւ Տիկնոջ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

''ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ 50

ԴԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Թարգմանեց

ԹԻՐԱՑՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Իսկ.

ՈՒՐ ՖԻՖԻ ԱՆՇԱՆԳԻՍՏ Է

—Գնա միացիր միւսներուն, բաւ Սուֆլարի Միքոյի։ Ես քու տեղդ կը բռնեմ և եթէ գլուխս մը երեւայ անցնելու կարգն ինծի գալէ առաջ, պէտք եղածը կ'ընեմ։

Եւ Սուֆլար գնաց դրան եռեւը կեցաւ։ Ճիշտ այն պահուն էր ուր Պէրդօն կը պատրաստուէր անցնիլ Միլորտի բացած Տակէն։